"Naşterea lui Hristos indică momentul *istoric* în care Dumnezeu S-a făcut om. Iar această apariţie a lui Hristos, anunţată de Legea veche în zeci şi sute de chipuri, este faptul fundamental al adevăratei antropologii ca înţelegere esenţială a omului [...] Când vom asculta vechea solie: «Naşterea Ta, Hristoase, Dumnezeul nostru, *răsărit-a lumii lumina cunoştinţei...*», poate că cel puţin nădejdea recâştigării pierdutei demnităţi omeneşti se va coborî mângâietor asupra noastră".
NAE IONESCU

credinţă
iubire
speranţă

PUNCTE CARDINALE

ANUL VII
Nr. 12/84
decembrie 1997
16 pag. - 2000 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINA
Circulaţie în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, FRANŢA, ELVEŢIA, DANEMARCA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

TEMEIURI & FALSE TEMEIURI

În ordinea spirituală, *temeiurile* nu ţin de orizontala spaţiului, ci de verticala timpului. Ele sunt darurile pe care trecutul esenţial le pune dinaintea oricărui prezent; *întru* ele este orice *în-temeiere* şi orice *temeinicie*.

Tradiţia (sau *Predania*, cu un arhaism care redă perfect înţelesul etimologic al cuvântului) înseamnă *transmiterea* de la o generaţie la alta a unei valori *deschise* şi *în-temeietoare*, adică înzestrate pe de o parte cu capacitatea unei deveniri interne, iar pe de altă parte cu aceea de a genera noi valori complementare. Tradiţia e o realitate întotdeauna *vie*, *dinamică* şi *organică*; dacă un dat tradiţional îşi pierde aceste atribute, atunci nu mai avem de-a face cu o tradiţie propriu-zisă, ci doar cu o simplă relicvă a trecutului (*survivance du passé*, în sensul folcloristicii romantice). Aceasta este şi diferenţa fundamentală dintre *Tradiţie* şi *tradiţionalism*: prima este *memorie creatoare*, al doilea este *memorie osificată*. Orice tradiţionalism riscă, în ultimă instanţă, să se constituie într-un cimitir al Tradiţiei, într-un formalism rigid şi dezgustător, precum cel al fariseilor din vremea lui Iisus.

O formă curentă a tradiţionalismului prost este *apucătura* (expresia lui "aşa am apucat" – motivaţie comodă a "încremenirii" existenţiale). Apucătura reprezintă *o pseudo-tradiţie*, ceea ce va să zică *un fals temei*, un fel de inerţie primitivă de ordin mental sau comportamental, o "formă" care îşi ignoră "fondul". Tradiţia este creatoare, apucătura este repetitivă. (În termeni blagieni, tradiţia este "catalizatoare", apucătura este "imitativă"). Altfel spus, tradiţia *pro-pune* o continuitate *calitativă* şi *organică*, pornind de la o esenţă modelatoare, în vreme ce apucătura caută a *im-pune* un soi de continuitate *cantitativă* şi *mecanică*, pornind de la un mimetism exterior.

A distinge între *tradiţii* şi *apucături* ţine de "deosebirea duhurilor". Adeseori, apucătura tinde să treacă drept tradiţie, aşa cum, după vorba paulinică, Satana se îmbracă în înger al luminii. Lumea românească de azi trăieşte din plin tensiunea dintre tradiţii şi apucături. Diavolul românesc se "împieliţează" adesea în propriile noastre inerţii (care nu se regăsesc doar într-un anume primitivism existenţial, ci şi într-un anume convenţionalism propagandistic). Înstrăinaţi de duhul Tradiţiei autentice, dar resimţind obscur nevoia unor repere, ne lăsăm purtaţi de ispitele unui conservatorism sterp şi decerebrat (atunci când nu adoptăm, dimpotrivă, fronda dizolvantă a modernităţii, filosofia "dracului cu cărţi", care este un alt mod al diavolului de a lucra în actualitate). Aşa cum slăbirea adevăratei credinţe predispune la superstiţia ieftină (sunt oameni care consideră religia o superstiţie, dar sunt convinşi că, dacă o pisică neagră le taie calea, "o să le meargă rău"!), tot aşa eclipsa adevăratei tradiţii predispune la un conservatorism superficial şi falimentar (faţa reprobabilă a "mioritismului" nostru).

Căderea Tradiţiei în apucături este semnul morţii sufleteşti a unui neam – o formă de scleroză comunitară. Ea poate fi la fel de primejdioasă unui destin naţional ca şi pierderea identităţii. Or noi ne mişcăm astăzi, mai mult decât oricând, între monstruozitatea *uitării de sine* (decretarea "neantului valah") şi caricatura unei *memorii vicioase* (lumea lui "aşa am apucat")!

Urgenţa acestei vremi ar fi să ne (re)descoperim tradiţiile şi să ne cenzurăm apucăturile. Să ne asumăm trecutul/memoria în spirit, nu în literă. Să facem saltul esenţial (şi exorcizator) de la suficienţa gregară la responsabilitatea cuminecătoare. Să părăsim "idolii tribului" pentru Dumnezeul Cel Viu, Care este *Alfa* oricărei tradiţii şi *Omega* oricărei apucături...

Răzvan CODRESCU

Deschide uşa, creştine...
(vechi colind românesc)

Deschide uşa, creştine,
Că venim din nou la tine!
Drumu-i greu şi-am ostenit,
De departe ce-am venit,
Că la Betleem am fost,
Unde S-a născut Hristos.
Şi văzut-am pe-a Lui mamă,
Pe care Mărie-o cheamă,
Cum umbla din casă-n casă,
Ca pe Fiul ei să-L nască;
Umbla-n sus şi umbla-n jos,
Ca să nască pe Hristos;
Umbla-n jos şi umbla-n sus,
Ca să nască pe Iisus.
Mai târziu găsi apoi
Un staul frumos de oi
Şi acolo, pe fân jos,
S-a născut Domnul Hristos.
Cete îngerii coboară,
Staulul mi-l înconjoară.
Îngerii, cu flori în mână,
Împletesc mândră cunună
Şi pe ea e scris frumos:
"S-a născut Domnul Hristos,
Care, cu puterea Sa,
O să mântuie lumea".

Şi de-acum până-n vecie
Mila Domnului să fie
Tuturor cu bucurie!

REVICTIMIZAREA VICTIMELOR

"Vor trece decenii, istoria se va trezi din somnu-i adânc, dar anchetatorii, judecătorii și procurii nu se vor dovedi mai vinovați decât noi toți la un loc" (Aleksandr Soljenițîn, *Arhipelagul Gulag*)

...Și deceniile au trecut, istoria pare a se fi trezit din somnu-i adânc, iar profeția lui Soljenițîn s-a împlinit cu prisosință. Nu numai în patria profetului, ci peste tot pe unde a bântuit molima. Peste tot, deci și în spațiul românesc, unde molima a cunoscut o virulență deosebită, nu numai că anchetatorii, judecătorii și procurorii nu s-au dovedit a fi mai vinovați decât victimele lor, dar nici chiar "marii pontifi ai ororii", cei care au fundamentat ideologic, organizat și săvârșit cumplitul *holocaust comunist* de la noi și de aiurea, căruia i-au căzut victime zeci de milioane de oameni nevinovați și lipsiți de apărare, nu mai sunt astăzi nici măcar pomeniți, darămite să fie incriminați și aduși în fața judecății istoriei! Peste toți aceștia s-a așternut, din rațiuni pe care nu este cazul să le punem acum în discuție, un văl de iresponsabilă și vinovată uitare; nimeni nu-și mai pune astăzi nici măcar problema condamnării lor *morale*. A lor și a sistemului pe care ei l-au făcut posibil, slujindu-l cu deosebită râvnă.

În schimb, în stranie compensație parcă, asistăm, în ultimul timp, la o "abjectă campanie" de *revictimizare a victimelor*, campanie dusă, chipurile, în numele "restabilirii adevărului" și a "asanării morale" a societății românești. Au fost, în sfârșit, descoperiți "marii vinovați" de toate relele care s-au abătut asupra noastră în ultima jumătate de secol: aceștia sunt "nefericiții" informatori ai Securității, cei care, unii după ani grei de pușcărie, neavând vocația eroismului de durată, au cedat în fața amenințărilor și a șantajului, acceptând "să colaboreze", îndeobște formal, cu "organele"!

Și pentru că printre aceste victime lăsate în urmă de "teroarea istoriei", mai degrabă de compătimit decât de osândit ("Fraților! Nu-i osândiți pe cei care au trecut prin toate astea, pe cei care s-au dovedit mai slabi și au semnat și ceea ce nu trebuiau să semneze..." -Aleksandr Soljenițîn, *Arhipelagul Gulag*), au fost și unele fețe bisericești (și preoții sunt oameni!), "bezmetica campanie" este îndreptată, prin extensiune, și asupra Bisericii Ortodoxe ca instituție. Pentru păcatele unora dintre slujitorii săi, întreaga ierarhie ortodoxă este culpabilizată și acuzată, în bloc, de colaboraționism cu regimul comunist. Este adevărat că Biserica Ortodoxă Română, ca și toate celelalte culte de altfel, a făcut, de-a lungul celor aproape 50 de ani de domnie a răului, pentru a supraviețui și pentru a-și putea păstori turma, unele concesii, dând Cezarului ce i se cuvine Cezarului. Și dacă unii dintre slujitorii săi au dat teribilului Cezar mai mult decât i se cuvenea, de acest lucru e absurd să fie învinuită Biserica Ortodoxă ca instituție. Această culpabilizare a Bisericii Ortodoxe este cu atât mai suspectă cu cât celelalte confesiuni și culte sunt cu grijă menajate, de parcă acestea nu ar avea și ele "oile lor negre". Și ar mai fi de remarcat faptul că cei care aruncă cu piatra, atât în Biserica Ortodoxă, cât și în foștii colaboratori ai Securității în general, nu sunt nici pe departe dintre cei fără de prihană, ci indivizi al căror trecut este cel puțin tot atât de dubios ca și al victimelor lor; și ale căror acțiuni prezente sunt întreprinse din "rațiuni" la fel de suspecte... Cu atât mai suspecte cu cât aceste acțiuni nu-i vizează atât pe informatorii ticăloși (sunt destui și dintre aceștia), care "au turnat" la Securitate pentru a dobândi avantaje materiale (sau, pur și simplu, pentru a se răzbuna pe cineva), cât pe cei recrutați, în condițiile pe care le-am menționat deja, din rândurile foștilor deținuți, pentru a-i putea șantaja și desființa ca posibili adversari politici. Să fim bine înțeleși: nu iau apărarea foștilor colaboratori ai Securității. Nu am de ce să-i apăr, pentru că eu însumi am avut mult de suferit din cauza lor, atât în timpul detenției, dar mai cu seamă după eliberarea din 1964. Nu vreau să-i acuz, vreau numai *să explic*. Să explic și să atrag atenția că această acțiune de deconspirare a foștilor informatori este, în realitate, o mare *diversiune*. Conștientă sau inconștientă. Prin ea se urmărește, de fapt, deplasarea atenției de pe o problemă esențială pe alta lăturalnică. Înainte de a fi deconspirați informatorii, este imperios necesar să fie deconspirați *călăii*: anchetatorii care au torturat, judecătorii care au pronunțat sentințe la comandă, procurorii care au cerut pedepse maxime pentru vinovății imaginare, temnicerii și comandanții de închisori și de lagăre de muncă forțată care au comis crime abominabile; într-un cuvânt, va trebui să se facă, mai întâi, PROCESUL COMUNISMULUI (despre care s-a vorbit la un moment dat, dar care, din rațiuni oculte, a fost scos, pe neobservate, de pe rol). Căci cu cât este mai vinovat informatorul X decât securistul care l-a forțat să devină informator și care a folosit informațiile primite pentru a stâlci alte vieți?! Sau cu cât este mai vinovat informatorul Y decât procurorul care, cu nedisimulată "mânie proletară", a cerut pedeapsa cu moartea pentru studenții arestați, în 1956, în legătură cu evenimentele din Ungaria, sau decât judecătorul Emil Hirsch, care, în același proces, a pronunțat, mărinimos, sentințe de închisoare pe viață?! Sau cu cât este mai vinovat informatorul Z decât Ion Iliescu, de exemplu, care, în calitatea sa de președinte al Uniunii Tineretului Muncitoresc, a condus, în aceeași perioadă, comisiile de exmatriculare care au exclus din facultăți zeci de studenți pentru vina de a fi fost fii sau fiice de foști "exploatatori" și care, tot atunci, împreună cu subalternii săi, veghea la bunul mers al anchetelor la care erau supuși studenții?!

Dar pe bravii noștri politicieni sau gazetari făcuți peste noapte, vajnici luptători pentru "restabilirea adevărului și pentru asanarea morală a societății românești", nu-i mai interesează acum astfel de nimicuri... Nu-i mai interesează nici securiștii care au aplicat tortura pentru a stoarce de la cel anchetat declarații cât mai incriminatoare; nici asasinul (sau asasinii) studentului Florin-Paul Marin, care "nu a ținut la glumă" (cum ironic spuneau anchetatorii, ori de câte ori se întâmpla să le moară câte un "pacient" pe "masa de operație") și a sucombat în timpul unui supliment de anchetă, în noiembrie 1954, la închisoarea de la Malmaison; nici cei care au ordonat și au comis cumplitul asasinat în masă, împușcând, pe undeva pe lângă Timișoara, circa o sută de deținuți selectați, după criterii numai de ei știute, din diferite închisori din țară, unde aceștia își executau condamnările privative de libertate. Nimic din toate acestea nu-i mai interesează pe acești domni care știu întotdeauna să încalece mârțoaga potrivită pentru a câștiga popularitatea și pentru a-și atinge scopurile meschine. Ce-i arde pe dumnealor e Biserica Ortodoxă și necăjiții închisorilor!!! *O tempora, o mores*!

Demostene ANDRONESCU

REDACȚIA "PUNCTELOR CARDINALE" LE MULȚUMEȘTE TUTUROR COLABORATORILOR ȘI CITITORILOR REVISTEI, DORINDU-LE UN CRĂCIUN LUMINOS ȘI ÎMBELȘUGAT ȘI UN AN 1998 BOGAT NU DOAR ÎN SPERANȚE, CI ȘI ÎN ÎMPLINIRI, DE CARE SĂ NE BUCURĂM LAOLALTĂ ȘI SĂ-I ADUCEM SLAVĂ LUI DUMNEZEU - BIRUITORUL VEACULUI ACESTUIA ȘI RÂNDUITORUL VEACULUI CE VA SĂ VIE!

Ajunși la capătul celui de-al șaptelea an al "Punctelor Cardinale", îi rugăm pe cititorii și pe prietenii noștri, din țară și din străinătate, să aibă înțelegere față de dificultățile fără precedent cu care ne confruntăm (trebuind să facem constatarea, plină de amărăciune, că ne merge mai prost sub "regimul Constantinescu" decât sub "regimul Iliescu"...), din pricina creșterii exorbitante a costurilor de tipărire, difuzare și mai ales a expedițiilor prin poștă, precum și a "pauperizării" generale.

În aceste condiții, ne vedem nevoiți să ridicăm prețul revistei la 3000 de lei exemplarul (pentru cititorii din țară) și la 2$ U.S.A. sau 3 DM (pentru cititorii din străinătate). Costul unui abonament (care include și cheltuielile de expediție) devine astfel: în țară (trimestrial) - 10.000 lei; în străinătate (anual) - 35 $ U.S.A. sau 55 DM. Plata cât mai grabnică a abonamentului pentru perioada următoare, precum și orice ajutor suplimentar, ar putea să ne salveze de la un foarte posibil colaps.

Avem speranța că veți sta alături de noi, ca și în alte momente grele pe care am reușit să le depășim împreună.

Așa să ne ajute Dumnezeu.

Redacția

Bucuria Crăciunului

Preot Toma CHIRICUŢĂ

"Şi îngerul a zis: Nu vă temeţi! Căci iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul." (*Luca* 2, 10)

Ziua aceasta, a Naşterii Domnului, este o zi de bucurie pentru toată lumea creştinească. Toţi se bucură astăzi: şi copiii cei mici, care privesc cu ochi încă neînţelegători spre viaţă; şi copiii mai mari, în care a prins să mijească spiritul înţelegător al tainelor vieţii; şi tinerii, în care fierbe sfânta putere a vieţii; şi cei în vârstă, ca şi cei bătrâni. Care este însă motivul sau, mai bine zis, care sunt motivele acestei bucurii obşteşti? [...]

Sunt unii care se bucură de această zi – şi aceştia sunt copiii – cu o bucurie, am putea zice, vinovată şi inconştientă. De ce se bucură copiii? Se bucură pentru că Moş Crăciun, aşa cum îi zic ei actorului principal al acestei zile, le aduce daruri multe în sacul lui tainic [...]

După bucuria copiilor, vine bucuria tinerilor. De ce se bucură tinerii în ziua Crăciunului? Tinerii se bucură, în genere, pentru că această zi le aduce şi lor daruri; daruri care, fireşte, sunt pătrunse de mai mult spirit, de mai multă înţelegere; darurile pe care şi le fac unii altora, din îndemnul unei prietenii curate [...]

Se mai bucură şi cei în vârstă. Ne bucurăm şi noi, cei ce am trecut de jumătatea vieţii. De ce ne bucurăm noi? Aş putea să răspund la această întrebare foarte simplu: ne bucurăm fiindcă se bucură ei, copiii noştri, care ne sunt atât de dragi; fiindcă se bucură tinerii [...], fiindcă ni se bucură rudele şi prietenii [...] Şi astfel, în ziua de Crăciun, ne bucurăm cu toţii de bucuria tuturor!

Dar un asemenea răspuns nu poate să ne mulţumească deplin, căci izvorul bucuriei noastre, o ştim cu toţii, răzbate din adâncimi mai mari. În această zi reînvie amintirea copilăriei noastre proprii, amintirea acelor timpuri binecuvântate când noi, cei cu părul cărunt şi cu inima mişcată, ne uitam la viaţă cu aceiaşi ochi mari şi încrezători cu care se uită acum copiii noştri; şi, cu inima caldă şi dornică de iubire, întindeam mâna după darurile pe care ni le oferea viaţa, prin mijlocirea părinţilor noştri şi a celor din jurul nostru. Este timpul când reînvie amintirile copilăriei chiar pentru acei oameni care şi-au pierdut aproape cu totul căldura inimii lor, din pricină că în inima lor a pătruns frigul acestei lumi, a pătruns marea şi teribila lipsă de iubire a vremii de faţă. Inimi reci şi blazate, care nu mai au de ce să privească spre cer, fiindcă pentru ele cerul a încetat demult să mai existe! Dar chiar şi pentru inimile acestea învie amintirea! Chiar şi în ochii stinşi ai acestor fraţi trişti se reaprinde acum lumina bucuriei!...

Dar, iubiţi fraţi, în această zi învie o amintire mai veche decât viaţa noastră personală. În această zi învie, aş putea spune, în sângele şi în carnea trupului nostru, în substanţa spiritului nostru, strămoşii noştri, strămoşi pe care poate nu i-am cunoscut, pe care poate nu ştim nici cum îi cheamă, dar care ne-au trecut ceva din fiinţa lor, ca pe o nepreţuită moştenire; strămoşii noştri de neam şi de credinţă, care s-au bucurat la rândul lor în ziua de Crăciun şi ne-au transmis, prin sânge, această bucurie tainică, pe care astăzi o resimţim din plin. Şi când vine ziua aceasta binecuvântată, când sună clopotele de la biserici, atunci aceşti strămoşi freamătă de bucurie înlăuntrul nostru, sporindu-ne propria bucurie; o bucurie care ne umple de o minunată taină: taina Crăciunului!

Dar, fraţii mei, cu toate aceste lămuriri, noi încă n-am ajuns la adevărată sursă a bucuriei Crăciunului. Căci simţim nevoia de a întreba mai departe: de ce oare s-au bucurat într-atât strămoşii noştri de ziua Crăciunului? Numai fiindcă şi ei fuseseră copiii? Numai fiindcă şi ei împărtăşeau bucuria altora? Înţelegem că acesta singur nu poate să fie adevăratul motiv al bucuriei Crăciunului. Bucuria Crăciunului este o bucurie mai adâncă decât viaţa noastră personală şi chiar decât cea a strămoşilor noştri. Ea este o bucurie mai înaltă decât pământul, o bucurie care ne vine din ceruri! Este *bucuria credinţei*! Dacă nu s-ar afla acolo, în adâncul nepătruns al fiinţei noastre, acea rază de credinţă pe care o purtăm în noi fără să ştim şi care, din când în când, îşi cere eliberarea din închisoarea în care o ţinem, o, fraţii mei, atunci bucuria noastră de Crăciun ar fi lipsită de adevăratul ei parfum, ar fi văduvită de adevăratul ei motiv [...]! Strămoşii noştri, cei ce se bucură în noi când vine ziua aceasta, de aceea se bucură: că în ziua aceasta s-a aprins în sufletul lor lumina unei credinţe, iar prin această credinţă au putut să se biruie pe dânşii, au putut să biruie puterile mari şi fatale ale vieţii! Strămoşii aceia au crezut într-adevăr în Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul lor şi al întregii lumi. De aceea, bucuria lor a fost o bucurie adâncă şi adevărată, putând chiar să ne transmită şi nouă ceva din căldura ei! Astfel, fraţii mei, cred că înţelegeţi acum adevăratul motiv al sărbătorii de astăzi şi al bucuriei cu care o prăznuim.

Iar strămoşii care ne-au transmis această sfântă bucurie nu sunt numai strămoşii noştri de neam şi de credinţă; şirul acesta al lor nu merge doar până la naşterea neamului nostru sau a Pruncului din Betleem, ci aş putea să spun, cu toată dreptatea, că lanţul trece dincolo de Iisus Hristos, mergând până la cel dintâi om, până la Adam, tatăl umanităţii, în sufletul căruia s-a aprins, pentru prima oară, *raza speranţei*, speranţă ce avea să se împlinească în peştera din Betleem! Este acea rază pe care Însuşi Tatăl a aprins-o în sufletul omenirii rebele, când, în noaptea pustiului, afară din Paradis, i-a dat *făgăduinţa unui Mântuitor*. De la acest om, care cel dintâi a primit această rază de speranţă, transmiţând-o fiilor lui [...]. de la toţi acei strămoşi din care ne tragem, fiecare dintre noi a primit substanţa credinţei şi a vieţii lor, iar, prin ei, o primim acum cu toţii de-a dreptul de la Dumnezeu. Cu toţii ne tragem în veşnicie din Dumnezeu, iar în vremelnicie de la cel dintâi strămoş, apoi de la toţi cei ce au urmat. De la toţi aceştia am moştenit bucuria aşteptării lui Iisus, cea care freamătă acum, ca un codru uriaş, ca o orgă imensă înlăuntrul nostru! Simţim, iată, că bucuria aceasta a Crăciunului este bucuria împărtăşită de întregul neam omenesc: *bucuria bucuriilor*!

Fraţii mei [...], totuşi aş putea să adaug că toate aceste motive, pe care vi le-am spus aici, nu constituie încă întreaga pricină a bucuriei noastre. Şi am să vă rog foarte stăruitor ca fiecare dintre voi să se gândească acum la sine! *Religia* înseamnă *legătură cu Dumnezeu*. Legătura aceasta cu Dumnezeu trebuie să o trăiască fiecare în parte aşa cum au trăit-o şi strămoşii noştri. Că ei au avut o legătură cu Dumnezeu, acesta este, desigur, un lucru minunat pentru noi. Dar dacă numai ei ar fi avut această legătură, tot numai ei ar fi avut şi această bucurie, iar atunci, prin faptul acesta, strămoşii noştri ar apărea cu mult mai bogaţi decât noi. Bucuria Crăciunului nu trebuie să însemne doar bucuria strămoşilor noştri; nu trebuie să însemne doar bucuria *altora*! Ea trebuie să însemne bucuria *noastră*, bucuria născută din credinţa fiecăruia dintre noi în parte şi a tuturor împreună! Dacă nu avem acest motiv la temelia bucuriei noastre de astăzi, atunci încă nu cunoaştem ce înseamnă *adevărata bucurie* de Crăciun.

Evanghelia ne spune că în acea noapte sfântă, în ţara îndepărtată şi caldă în care s-a petrecut aievea Marele Fapt, s-au arătat păstorilor cete de îngeri, vestindu-le cu glas mare: "Astăzi vi s-a născut vouă Mântuitor, Care este Hristos Domnul". Dacă ziua aceasta de astăzi nu ne dă, prin credinţă, această veste şi nouă, dacă nu mergem şi noi să îngenunchem cu bucurie dinaintea Pruncului Care ni s-a născut azi, atunci zadarnică şi goală este, pentru fiecare dintre noi, bucuria Crăciunului!

Iubite frate şi iubită soră de credinţă, astăzi trebuie să auzi şi tu, cu credinţa ta şi în inima ta, pe îngerii din vechime grăindu-ţi cuvintele Evangheliei: "Ţi s-a născut ţie Mântuitor: Hristos Domnul"! Da, trebuie să ai şi tu un Mântuitor, în Care să crezi cu adevărat! Trebuie ca acest Mântuitor să nu fie pentru tine numai o simplă vorbă, ci să însemne o adevărată putere! Trebuie să ştii şi tu bine, din propria ta experienţă, că acest Mântuitor te-a dezrobit şi pe tine personal, ca şi pe strămoşii tăi, din lanţurile robiei păcatului! Şi dacă tu nu-L cunoşti încă pe acest Mântuitor, dacă tu zaci mai departe în lanţurile păcatului, atunci această bucurie de astăzi zadarnică este pentru tine! Dimpotrivă, bucuria noastră te poate face şi mai trist, după cum bucuria celor liberi îi face şi mai trişti pe cei închişi în ocnă, care privesc printre gratii la bucuria oamenilor liberi...

O, frate şi soră, vino şi tu la libertatea pe care şi ţie ţi-o întinde Hristos astăzi, în ziua măritei Sale Naşteri! Leapădă lanţurile care te împiedică să crezi în El! Apropie-te cu inima de El şi zi: "O, Iisuse, iată, atâta vreme Te-am aşteptat! Astăzi, în sfârşit, ai venit şi pentru mine! Astăzi, Doamne, sunt ca o iesle, ca ieslea din Betleem; aşează-Te în ea, Doamne! Eu nu am altceva decât această inimă, aşa cum este ea acum, inima în care până astăzi s-a lăfăit păcatul, inima în care până astăzi nu a stăpânit lumina, nu a domnit Tatăl Cel din ceruri, n-au prisosit adevărul, iubirea şi dreptatea; inima aceasta a fost roaba tuturor pornirilor rele şi nu am cunoscut până acum ce înseamnă libertatea pe care o dai Tu copiilor Tăi, mântuiţilor Tăi! Dă-mi şi mie această sfântă libertate! Naşte-mă şi pe mine, Doamne, la o viaţă nouă, ca să mă bucur şi eu de darurile minunate pe care le întinzi lumii Tale, milostivule Doamne!" [...]

Dă-ne, Doamne Iisuse Hristoase, adevărata bucurie a Naşterii Tale! **Amin.**

(Părintele Toma Chiricuţă – 1887-1972 – a fost unul dintre cei mai vestiţi predicatori români din prima jumătate a secolului nostru. Pentru cuvântul reprodus aici doar parţial, din motive de spaţiu, a se vedea vol. ***Anul în predici****, Ed. Anastasia [Col. "Omiletica"], Bucureşti, 1996, pp. 15-20. Aducem mulţumiri D-nei Anadina Lungu-Chiricuţă, fiica autorului, pentru îngăduinţa de a publica acest text, în întâmpinarea sărbătorilor Crăciunului, la 110 ani de la naşterea şi 25 de ani de la moartea ilustrului Părinte)*

Rugă de Crăciun

(la ieşirea din închisoare)

Iisuse, cruce albă, lumină peste-a lumii tristeţe, Te chem din nou la mine. Ajută nătângului meu trup să păşească din nou drept şi cu fruntea spre cer. Ajută-mă să-mi înfrâng păcatele cărnii şi mai ales să-mi curăţesc sufletul îmbâcsit de rele. Fereşte-mă de ispitele şi rânjetul satanei, fereşte-mă de sărutul vânzător al Iudei. Fă-mă iarăşi copil, cu sufletul curat ca neaua, când la geamul îngheţat cântam colindul sfânt, cu glas de clopoţel argintiu. Azi, în ziua de Crăciun, lacrimile de pe faţa albă a mamei se unesc cu ale mele şi parcă graniţa dintre noi şi cei duşi nu mai există. Ce trist şi pustiu e pământul fără Tine, Iisuse, şi câtă disperare e-n jur! Doar Tu, Doamne, Împărate, poţi să-mi redai liniştea mult visată a sufletului meu zbuciumat. Cei răi şi cei vicleni Te înjură şi Te batjocoresc, însă eu îmi unesc glasul cu cel al primului creştin ucis de pietrele celor ce n-au crezut în Tine şi chem duhul Sfântului Ştefan şi al celorlalţi martiri ai Crucii, să urnească piatra din inima mea. Bezna deznădejdii mă cuprinde şi mă apasă tot mai greu. Redă-mi, Iisuse, floarea dalbă a credinţei. Redă-mi sufletul pur, neîntinat de josniciile pământului. Redă-mi liniştea cerului senin. Redă-mi primăvara verde a speranţei şi aprinde o lumină lină în candela inimii mele, că plutesc în întuneric ca o corabie fără cârmă. Redă-mi voioşia caldă şi ochii limpezi de copil şi fă-mă să aştept din nou, în noaptea cea sfântă, pe Moş Crăciunul care să-mi aducă bucuria păcii adevărate, a tihnei şi a vieţii creştineşti. Învredniceşte-mă să-mi înalţ pe aripi albe sufletul meu şi al neamului acestuia, suflet pângărit şi hăituit de credinţe păgâne, crude, deşarte şi mincinoase. Şi cu voce clară să pot din nou cânta vesel: "Florile dalbe..."

Cornel VÂNTU
(fost deţinut politic)

O DOAMNĂ A SUFLETULUI ROMÂNESC: VETUȚA POP

Poezia Vetuței Pop este poate mai presus de orice o poezie a iluminării. Nu a iluminării raționaliste din "secolul luminilor", ci a iluminării christice. Este strigătul unui suflet senin mângâiat de îngerul inspirației divine. Al unui suflet rămas senin și optimist în ciuda vitregiei de nedescris a vremurilor pe care le-a trăit.

Nu am cunoscut-o din păcate pe Vetuța Pop decât *post mortem*, prin operă. Când am terminat de citit volumul de *Poeme*, am avut senzația stranie că "am cunoscut-o", că "știu" *cum a fost* Vetuța Pop.

A fost, poate înainte de orice, un mare suflet de român. Cum ar fi putut fi altfel, când s-a născut și a copilărit în mijlocul Ardealului, în comuna Cetea, județul Alba, nu departe de "Roma românismului", Alba Iulia? Cum ar fi putut fi altfel când s-a format (a absolvit liceul) la Blaj, capitală a Școlii Ardelene și focar de cultură și simțire românească? (Studiile superioare - Academia Comercială - și le-a făcut la Cluj și Brașov).

Privind fotografia Vetuței Pop, o văd aievea pe distinsa româncă devenită studenta și luptătoarea naționalistă de demult, nu în vreun sat din Transilvania, ci în Laval, în apropierea Montréal-ului, după cum i-a fost scris.

A părăsit țara împreună cu domnul Mihai Pop, viitorul ei soț, fugind de urgia vremurilor, în 1948. Au trecut prin Yugoslavia, Italia și Franța, pentru a ajunge, pe atunci, în Canada, unde s-au stabilit. Era un liman această Canadă în 1951 pentru refugiații din Europa de Est "Sleiți și rătăciți de drum - scrie poeta în poezia "Odă Canadei". Țara însă, România, nu și-a uitat-o. Stau mărturie nu doar câteva poezii, ci o importantă parte a operei sale.

Satul! Există oare ardelean cu nume de rezonanță în cultura noastră care să nu fi avut nostalgia satului natal? De la Coșbuc și Goga până la Blaga și Cioran, toți au avut-o. Vetuța Pop nu face excepție. Poezia "Satul meu" nu e o simplă evocare a satului natal; e mai mult o retrăire lirică a parfumului și gustului său, cu "piersici și cireși de frunte/pruni și nuci de-o frumusețe", cu "miros de corobețe/de gutui și nuci bătute" etc. Simți că atunci când a scris aceste versuri poeta nu era în Laval, ci undeva departe, în Cetea copilăriei sale, cum tot departe în copilărie trebuie să fi fost și Marcel Proust când a evocat în proză celebrele-i "confitures de tante Madelaine". Din același context fac parte și "Piatra Cetii", "La mormântul părinților mei", "Blajul", "Mureșul", dar mai ales poezia cu valoare de testament spiritual, "Copiilor mei": "Să fiți bravi, băieții mamii,/Și în viață nu uitați/Că veniți din Piatra Cetii/Și că sunteți Pop de Daia"... Iar versurile din poezia "Drum bun": "Du cu tine dorul nostru,/Tot ce-avem în noi mai sfânt,/Dăruiește-l României!/N-o uităm nici în mormânt!", ar putea sluji drept epitaf tuturor românilor din exil care au trăit și murit cu România în suflet.

Poate mai mult însă decât din aceste poezii de zbucium și de reverie personală, sufletul de mare româncă al Vetuței Pop e reliefat de poezia marilor probleme comunitare românești. Nu a scris nimeni până acum, după câte știu, o istorie a exilului românesc. Ceea ce nu a făcut nimeni în proză, a făcut doamna Vetuța Pop, condensat, în versuri. Poezia "Eroi fără război", redenumită "O generație decimată", reprezintă tocmai istoria valului de emigranți români din perioada imediat postbelică. E o remarcabilă sinteză a destinului tragic al unei generații sortite să se refugieze și "să dea posterității/Ce țării nu putură." Din această categorie a poeziilor - strigăt pentru durerea neamului mai fac parte "Bătrânii de acasă", "Îndemn", "Mâhnire", "Întristare", dar mai ales "Canalul morții s'a deschis" - o izbucnire de revoltă în versuri adresată ziarului "Tribuna României", pentru un articol în care era preamărită "marea realizare" a ceaușismului: terminarea Canalului Dunăre-Marea Neagră, mărturie hidrotehnică a ascendenței staliniste a lui Ceaușescu. Remarcabilă în aceste poezii nu e revolta, ci reținerea ei. Ele nu sunt pamflete. Poeta a scris cu mânie, dar nu cu ură. Există chiar o notă de optimism în unele dintre ele: "O, frați iubiți, ce-a voastră cruce/Din fier vă fu făcută dar,/La Cer nădejdea voastră fie,/Căci Paștile veni-vor iar!" - "Îndemn" (12 martie 1987).

Remarcabil suflet trebuie să fi avut Vetuța Pop dacă și-a păstrat seninătatea și optimismul după ce a trăit la maturitate cei mai grei ani ai acestui secol pe care îl vom încheia în curând, secol de rușine a umanității adamice! Acest spirit optimist explodează parcă în poezia "Românie!", scrisă la 22 ianuarie 1990, un fel de "Odă a Bucuriei" pentru descătușarea pe care evenimentele din Decembrie '89 păreau s-o fi adus României: "Să-ți iei locul printre ginte/Precum l-ai avut,/Și cu flori să'mbraci morminte/Ce te-au renăscut."

Ce mai putem spune despre *omul* Vetuța Pop citindu-i opera? A fost soție, mamă și bunică exemplară, așa cum parcă numai femeile din generația ei sau din cele anterioare știau să fie: "Tu ce ești a mea lumină,/Al meu ghid, al meu cuvânt,/Lângă tine viața-i plină,/Plină până la mormânt" - versuri adresate soțului ei, domnul Mihai Pop, lovit de o grea suferință și pe care l-a îngrijit cu dragoste "până la mormânt", așa cum a scris. Găsim cu emoție în volumul *Poeme* poeziile tainicelor momente de familie, precum "De Crăciun", "Colindă", "*Cocotte*-a lui Corina", "Nepoțelele" sau "Punere la punct!". Aceste poezii trezesc în mine nostalgia Sărbătorilor de altădată, pe care, prea tânăr fiind, mai mult le intuiesc decât mi le aduc aminte. Ce să mai spun de poezia "Vis de nuntă"? "Ruxandra astăzi e mireasă,/Soarele îi intră'n casă,/Intră'n cas' pe nevăzute,/Ea stă gata să-l sărute..." Nu știu cine e Ruxandra, dar sper că știe că nu a primit la nuntă un cadou mai frumos decât această poezie. O mențiune aparte, de suflet aș zice, pentru poezia "Poetului Vasile Posteucă", scrisă în iulie 1982, când s-au comemorat 10 ani de la moartea unui poet și om care, din motive de dincolo de poezie, e prea puțin cunoscut astăzi.

Încercând să înțeleg omul din operă, am dat peste dedicația volumului de poezii, în care autoarea scrie că poemele sunt "izvorâte din dragostea mea pentru familie, prieteni și țara în care m'am născut - România." Frumos spus, dar cred că, din modestie poate, poeta s-a definit incomplet prin această frază. Pentru că am descoperit în volumul *Poeme* și poezii care nu derivă nici din patriotism, nici din iubire de aproape în sensul restrâns al cuvântului, familie, prieteni, ci din ceva mai înalt: preocuparea pentru problemele perene ale umanității, decurgând din iubirea de aproape în sensul profund religios al cuvântului. Sentimentul religios nu e întotdeauna explicit. El transpare adesea indirect, prin intermediul a două sentimente profund creștine, mila și nădejdea în Dumnezeu (poeziile "La Institutul de Fizioterapie" și "În metrou" - prima poezie în ordine cronologică scrisă de autoare). În alte poezii ("Gândul", "Cuget", "Îngăduință", "Eul", "Dorință" sau "Misterul vieții") poeta se angajează în dialog direct și smerit cu Dumnezeu. Optimismul funciar al poetei, izvorât din sentimentul plenar al binelui ancorat în sufletul ei, se manifestă și aici. Cred că poezia "Misterul vieții", dincolo de frumusețea ei (o bijuterie poetică), e definitorie pentru Vetuța Pop. Ca și poezia "Pictorul", de altfel, ultima creație a poetei dinainte de a ne părăsi. Nu pot încheia succinta prezentare a laturii filozofico-religioase din lirica Vetuței Pop fără a menționa poezia "1986 - Anul Cometei." E vorba de cometa Halley, care se apropie de Terra la fiecare 75 de ani. Ultima apropiere avusese loc în 1911. Doamne, câte răutăți s-au comis pe Pământ între 1911 și 1986! Poezia face o sumară, dar plastică trecere în revistă a lor și exprimă nădejdi de mai bine pentru următorii 75 de ani.

Am purces la cunoașterea prin operă a *omului* Vetuța Pop și îmi dau seama că, fără să vreau, am ajuns la o împărțire tematică a poeziei sale. Poate că e și firesc să fie așa. Pentru că fiecare dintre aspectele tematice ale poeziei sale au fost și aspecte (definitorii) ale omului: patriotism, dragoste de familie și prieteni, preocupare pentru marile probleme ale umanității. Toate având un numitor comun: credința sa nestrămutată în Bine și în victoria lui ultimă asupra răului. Ceea ce, în fond, e echivalent cu o foarte profundă credință în Dumezeu, pe care Îl rugăm să odihnească sufletul ei senin, curat și pătruns de lumina tainică a Învățăturii Sale. Amin.

Zdrobiți de tainica tăcere,
Cu voi în gând trăim mereu;
Din zarea plină de candoare,
Chemări ne vin prin curcubeu...

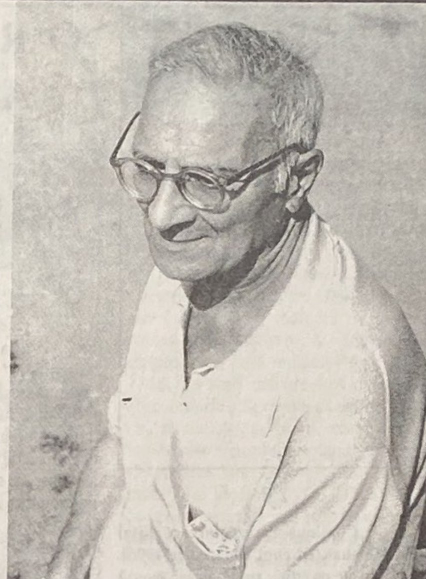
Vetuța Pop

Cristian PĂVĂLUCĂ

PROFILURI LIRICE

PAUL STERIAN

NEVREDNICE METANII

Poet remarcabil al perioadei interbelice, colaborator al revistei "Gândirea", iar mai târziu membru al grupării spirituale a "Rugului Aprins" de la Mânăstirea Antim, evreu creştinat (anticipându-l, în trăirea esenţială a Ortodoxiei, pe astăzi mult mai cunoscutul N. Steinhardt), Paul Sterian ne oferă o experienţă la fel de complexă în plan estetic (unde s-a mişcat dezinvolt între ultra-modernism şi ultra-tradiţionalism) ca şi în plan duhovnicesc. Ne-au rămas de la el următoarele volume de versuri: *Acatistul Sfintei Cuvioase Paraschiva* (1932), *Pregătiri pentru călătoria din urmă* (1932), *Poeme arabe, versuri din o mie nopţi şi una* (1933), *Războiul nevăzut al lui Paisie cel Mare* (1944). Un volum cuprinzând "Acatistul Sfintei Cuvioase Paraschiva" şi un grupaj de versuri inedite, "Cântare treptelor" (cu un cuvânt înainte al d-lui Virgil Ierunca), este în curs de apariţie la Editura Anastasia (col. "Poeţii Rugului Aprins", în care au apărut, nu demult, şi *Acatistele* lui Sandu Tudor), cu nepreţuitul sprijin al d-nei Ileana Mironescu şi al d-lui Titu Sandu. Am ales din versurile inedite ale regretatului Paul Sterian, pentru cititorii *Punctelor cardinale*, ca pe un dar de Crăciun, ciclul de sonete intitulat "Nevrednice metanii" – adevărat traseu iniţiatic (în expresie lirică) dinspre sfera profană a culturii spre sfera sacră a credinţei, dinspre uman spre divin, dinspre îndoiala lumească spre nădejdea vieţii ce va să vie. *(R. C.)*

I
Pentru Luni...

Vin astăzi, Doamne, să mărturisesc
Că Molière pe mine mă pictează;
Printre atâţi eroi comici de vază,
De-o viaţă-ntreagă, însumi mă găsesc.

Meschin, avar, nepunând gurii pază,
Mizántrop, ipocrit vrui să trăiesc,
Crezând cu-ardoare-n traiul pământesc,
Uitând să caut la a stelei rază.

Mai pot acum, când mi se scurge viaţa
Prin vinele secate de căldură,
Să-mi mai înnod cum se cuvine aţa,
Să zic c-am apucat o clipă pură?
De mine însumi, Doamne, mi-este silă;
Mai pot nădăjdui în Sfânta Milă?

II
Pentru Marţi...

Marele Brit şi el m-a zugrăvit
Încolăcit de duhul îndoielii,
Pornit s-ascult ispitele bârfelii,
Împins de Puck la joc neisprăvit.

Ca un actor urcând scara podelii,
Am râgâit cuvinte, iscusit,
Râvnind să fiu cu-aplauze plătit,
M-am afundat în apele cernelii.

Ca personajul care joacă-un rol,
M-am pomenit c-ureche de asin
Şi-n piept rostogolind butoiul gol,
M-am deşteptat din măsluitul vin.
De mine însumi, Doamne, mi-este silă;
Mai pot nădăjdui în Sfânta Milă?

III
Pentru Miercuri...

În van am încercat prin exorcisme
Să smulg din duhu-mi pe Karamazov,
Să-mi curăţ şi luxură şi alcov
Cu-ale psihanalizei false clisme.

M-au sfătuit prieteni, ca pe Iov,
Să părăsesc amăgitoare schisme,
Şi să descalţ ale-aventurii cisme,
Şi să renunţ la desmăţat libov.

Bătrânii au păcate mult mai multe
Decât mulţi tineri care şi-azi există
Şi care vin la mine ca s-asculte
Cum viaţa mea a fost o farsă tristă.
De mine însumi, Doamne, mi-este silă;
Mai pot nădăjdui în Sfânta Milă?

IV
Pentru Joi...

Mi-am zis s-aştept precum se coc tomatele
Şi-am încercat să zbor ca falşii îngeri franci,
Dar m-am izbit în cap de nalte stânci.
Am zdrăngănit apoi automatele,

Monezile-au secat însă de-atunci
Şi diamantul şi-a-ntinat caratele.
Aşa, ca hoţii lui Ali Baba, păcatele
Le-am terminat. Şi-acum, pe brânci,

Încerc, ca un copil, o nouă cale...
"Hrana terestră" n-o găsesc nicicum,
Cu roşcove mi-astâmpăr gust şi foale,
Şi-acuma pe Godot l-aştept în drum.
De mine însumi, Doamne, mi-este silă;
Mai pot nădăjdui în Sfânta Milă?

V
Pentru Vineri...

Ca Robinson, pe insulă zvârlit
De valurile vremii, gust amară
Singurătate de gonită fiară
Din ce-i lumesc, dar nu m-am pocăit;

Şi-aştept mereu pe mare să răsară
Vreun Olandez prin aer rătăcit;
Scriu ziua ca-n răbojuri cu-n cuţit
Ce-n inimă-l întorc fără cruţare.

Dar când mă învăţai ca vierme-n hrean,
Fără speranţă, fără nici un dor,
Iată, apare Vineri. Biet sărman,
M-ajută, parcă *el* mi-ar fi dator...
De mine însumi, Doamne, mi-este silă;
Mai pot nădăjdui în Sfânta Milă?

VI
Pentru Sâmbătă...

Mi-aş astupa urechea, însă Moş Giuseppe
Din toate meridianele răsună,
Apele morţii-n valuri toba tună;
Din iarbă, dintre sălcii şi din stepe,

Pe Himalaia şi-Anzi, morţii se-adună:
Ceva, ca o minune, se concepe...
O viaţă de erou poate-aş începe!
Ci mintea-mi se suceşte mai nebună,

Greşalele mă trag tot înapoi,
Din inimă îmi taie orice mladă,
Când vine ziua mare de Apoi,
Să nu pot ca s-aduc buna dovadă...
De mine însumi, Doamne, mi-este silă;
Mai pot nădăjdui în Sfânta Milă?

VII
Pentru Duminică...

Se cântă Crezul. Credincioşii-n rugă,
Îngenunchiaţi în sacrele metanii,
Bătrâni, tineri, copii şi-amestec anii
Ca sub o nevăzută de-aripi glugă.

Mă-ntreb, faţă de ei, dacă profanii
Genunchi ai mei nu vor afar' să fugă?
Ci-n inimă un vers smerit îndrugă,
Psalmodiind clar ritmuri de jelanii.

Să fac şi eu ca ei? Să-ngenunchez?
Stă talpa-nţepenită peste dale;
Nu pot pleca: străvechiul nostru Crez
Serafice deşteaptă-n duh pedale.
De mine însumi, Doamne, mi-este silă,
Dar pot nădăjdui în Sfânta Milă!

O RADIOGRAFIE EVREIASCĂ A "IUDEO–NAZISMULUI"

Prezentarea cărţii
Povara a trei milenii de istorie şi religie iudaică
a lui Israel Shahak

- URMARE DIN NUMĂRUL TRECUT -

LA VIEILLE TAUPE

Organe de critique et d'orientation postmessianique

Israël Shahak

Histoire juive - Religion juive
Le poids de trois millénaires

Continuăm prezentarea cărţii lui Israel Shahak (ed. engl. 1994; ed. fr. 1996), bazându-ne pe ediţia românească scoasă de d-l G. Pişcoci-Dănescu (FRONDE, Alba Iulia-Paris, 1997; trad. Domnica Ciuc).

Reamintim că autorul este un evreu polonez trecut prin mai multe lagăre naziste şi stabilit în Palestina (viitorul stat Israel) din 1945. Exasperat de fundamentalismul politico-religios al evreilor israelieni (dar şi de complicitatea celor din diaspora), el avea să pornească o luptă susţinută împotriva a ceea ce numeşte "iudeo-nazismul" (termen lansat, se pare, de către răposatul Yehoshua Leibovitch – v. ed. rom., p. 11).

În numărul trecut am prezentat preliminariile cărţii (*motto*-ul lui Noam Chomsky, prefaţa lui Edward W. Said şi cuvântul înainte al lui Gore Vidal – un evreu, un islamist şi un creştin), precum şi primul capitol, "Visul unei societăţi închise" (pp. 23-42 din ed. rom.). În numărul de faţă prezentăm, în aceeaşi manieră *descriptivă*, capitolul al doilea, "Prejudecăţi şi falsificări de sens" (pp. 43-72 din ed. rom.).

***Răspândirea* şi *înţelegerea* mesajului lansat de profesorul Shahak, precum şi *detabuizarea* acestei problematici complexe, ni se par de o importanţă fundamentală atât pentru evrei, cât şi pentru neevrei, mai exact pentru orice om care participă, onest şi responsabil, la "aventura" istorico-politică şi moral-spirituală a *umanităţii* contemporane.**

(Ilustraţia de la pag. 7 este împrumutată din vol. Emmanuel Ratier, *Les Guerriers d'Israël. Enquête sur les milices sionistes*, Facta, 1996).

II
Prejudecăţi şi falsificări de sens

Conflictul fundamental din sânul lumii evreieşti rămâne, în viziunea lui Israel Shahak, cel dintre *o majoritate îngust-tradiţionalistă*, trăind cu nostalgia unei "societăţi închise", extrem de ostile atât cu neevreii, cât şi cu evreii neortodocşi, şi *o minoritate "liberală"*, dornică să transforme Israelul într-o "societate deschisă", de structură şi mentalitate modernă. De aici şi cele "două semnificaţii foarte diferite" ale termenului de "evreu" în ultimele veacuri: una determinată strict religios ("Poporul nostru nu este un popor decât din cauza *Torei*", după formula devenită proverbială a unui rabin din secolul al X-lea) şi una rezultată din relativa "deschidere" a societăţii evreieşti sub anumite presiuni *din afară* (începând de pe la sfârşitul secolului al XVIII-lea)[1]. După părerea autorului, "*toate* pretinsele «trăsături de caracter evreieşti» – prin care înţeleg trăsăturile atribuite în mod obişnuit «evreilor» de intelectualii din Occident – sunt *moderne*; ele sunt necunoscute în aproape întreaga istorie evreiască şi nu au apărut decât odată cu sfârşitul puterii totalitare a comunităţii evreieşti". Sunt citate ca exemple: "umorul evreiesc", "dragostea de cultură" şi "spiritul critic" (vezi pp. 50-51).

Din păcate, statul israelian postbelic a promovat constant o politică "nostalgică", favorabilă "închiderii" sociale şi "exclusivismului" etnic, pe linia "iudaismului clasic" (prin care autorul înţelege – v. nota 14 – iudaismul rabinic din perioada anilor 800-1800). Desigur, evreii au căutat (şi unii mai caută încă) să camufleze această stare de lucruri, dedându-se la o serie întreagă de mistificări, mai ales de ordin istoric şi filologic. "După cum se poate demonstra din punct de vedere istoric, unei societăţi închise nu-i convine să fie descrisă: orice descriere, într-adevăr, presupune o parte de analiză critică şi deci poate să încurajeze «gânduri interzise». Dimpotrivă, pe măsură ce o societate «se deschide», este tot mai interesată de reflecţia asupra ei înseşi (mai întâi descriptivă, apoi şi critică), asupra funcţionării sale actuale şi a trecutului său" (p. 52). Or, în sânul iudaismului, ne asigură profesorul Shahak, există o preocupare constantă de a tăinui, de ochii neevreilor, atât istoria reală a lui Israel, cât şi anumite puncte doctrinare. Aşa s-ar explica şi lunga stagnare a istoriografiei evreieşti (de la Josephus Flavius până în vremea Renaşterii). "Rabinii se temeau de istoria proprie a evreilor mai mult decât de istorie în general; fapt caracteristic, prima carte de istorie modernă publicată în ebraică (în secolul al XVI-lea) se intitula *Istoria regilor Franţei şi a regilor otomani*. Au urmat apoi scrieri istorice care aveau ca subiect numai persecuţiile. Prima carte de istorie evreiască propriu-zisă (*Me'or 'Eynayim* de Azaya de Rossi, Ferrara, 1574, care descria epoca veche) a fost prompt interzisă şi distrusă de înaltele autorităţi rabinice şi nu a apărut din nou decât în secolul al XIX-lea" (p. 53).

[1] Nu fără următoarea observaţie: "În ţările Europei orientale, ca şi în lumea arabă, evreii au fost eliberaţi de sub tirania propriei lor comunităţi *de forţe exterioare*, dar aceasta prea târziu şi în condiţii prea defavorabile ca să fi permis o transformare socială autentic interiorizată. În majoritatea cazurilor, mai cu seamă în Israel, s-au păstrat vechiul concept despre societate, aceeaşi ideologie – mai ales în raporturile cu neevreii – şi aceeaşi concepţie complet falsă despre istorie, chiar şi la o parte din evreii care au aderat la mişcările «progresiste» sau de stânga. Este de ajuns să-i cunoşti cât de sumar spre a înţelege că printre ei se află numeroşi evrei şovini şi rasişti, deghizaţi în revoluţionari, socialişti sau comunişti; ei au intrat în aceste partide numai din motive care ţin de «interesul evreiesc» şi, în Israel, sprijină discriminarea împotriva «gentililor»" (p. 49).

O problemă spinoasă a fost aceea de a potoli, mai cu seamă de prin secolul al XIII-lea încoace, furia legitimă a creştinilor faţă de violentele atacuri anticreştine din literatura talmudică. "... Talmudul şi literatura talmudică – dincolo de ura şi dispreţul pe care le exprimă faţă de «gentili» în general, aspect pe care îl vom examina mai în detaliu în capitolul 5 – conţin formulări şi precepte extrem de injurioase la adresa directă a creştinismului. De exemplu, Talmudul, în afara unui pomelnic de acuzaţii sexuale murdare împotriva lui Iisus, spune că pedeapsa acestuia în iad este să fie înecat într-o baie de excremente clocotite... Să mai cităm şi preceptul care ordona evreilor să ardă, de preferinţă în public, orice exemplar al Noului Testament care le-ar fi căzut în mâini. Precept care nu a fost încă abolit şi este aplicat până în zilele noastre: la 23 martie 1980, sute de exemplare ale Noului Testament au fost arse la Ierusalim, în public şi respectând cu stricteţe ritualul, sub auspiciile organizaţiei religioase *Yad Le'akhim*, organizaţie subvenţionată de ministerul israelian al cultelor" (p. 55).

Care au fost "mecanismele de apărare" ale evreilor faţă de lumea creştină scandalizată? Autorul trece în revistă câteva dintre acestea. Cea mai răspândită a fost *mita*, însoţită de *linguşire* şi de *manevrele de culise*, adică ceea ce numim astăzi "corupţie" (practică încetăţenită de evrei până la nivelurile cele mai înalte). "Această practică era ţinută în mare cinste la Roma, îndeosebi de papii din perioada Renaşterii. Ediţia princeps a codului complet al legii talmudice – *Mishneh Torah* a lui Maimonide –, lucrare plină de preceptele cele mai insultătoare la adresa «gentililor», dar şi de violente atacuri făţişe împotriva creştinismului şi a lui Iisus (pe care autorul nu-l poate menţiona niciodată fără să adauge pios: «Pieri-i-ar numele păcătosului!»), a putut fi publicată, fără cea mai mică corectură, la Roma, în 1480, sub Sixtus al IV-lea, papă foarte activ pe plan politic şi veşnic în căutare de bani" (p. 56). Procedeul nu era însă infailibil, iar persecuţiile se declanşau periodic, de la un capăt la altul al Europei.

Un alt "mecanism" este "cel al *sfidării ascunse*, asociate cu *aparenţa supunerii*". Astfel, "presiunea exterioară devenind prea puternică, au trebuit să fie suprimate sau modificate întregi pasaje din Talmud ostile creştinismului sau neevreilor în genere. S-a procedat astfel în toate ediţiile publicate în Europa şi, începând cu anul 1550, au fost «îndulcite» câteva dintre cele mai injurioase pasaje [...], dar în care cititorul evreu recunoştea eufemismele substituite expresiilor tradiţionale [...] Paralel, erau puse în circulaţie printre evrei, sub formă de manuscrise, liste de *Omisiuni talmudice*, care explicau noii termeni şi semnalau pasajele eliminate" (pp. 58-59). După fondarea statului Israel (1948), formulele şi pasajele respective au fost reintroduse; pe de altă parte, scoaterea unor ediţii noi ale corpusului talmudic fiind foarte costisitoare, retipărirea ediţiilor vechi este însoţită de *Omisiunile talmudice*, publicate în noul Israel într-o ediţie populară, sub titlul *Hesronot Shas*. Ele sunt acum la îndemâna oricui, "iar copiilor evrei li se predau pasaje cum este acela[2] care porunceşte fiecărui evreu în trecere pe lângă un cimitir să spună o binecuvântare, dacă cimitirul este evreiesc, şi să blesteme mamele morţilor[3], dacă este un cimitir de «gentili»" (p. 60).

ISRAEL SHAHAK

POVARA A TREI MILENII DE ISTORIE ŞI DE RELIGIE IUDAICĂ

În forme mai perfide, "înşelătoria continuă"; autorul oferă patru exemple despre "cele mai «autorizate» şiretlicuri moderne". Astfel, o ediţie recentă (1962) din *Cartea cunoaşterii* a lui Maimonide, cu text paralel, în ebraică şi în engleză, recurge la grave mistificări şi omisiuni în traducerea englezească. În textul evreiesc, bunăoară, "ordinul de a-i extermina pe evreii necredincoşi este prezentat aici fără ocolişuri: «Este o datorie să-i nimiceşti cu mâinile tale». În traducerea engleză: «Este o îndatorire să iei măsuri active împotriva lor». La care textul în ebraică precizează principalele feluri de «necredincioşi» ce trebuie exterminaţi: «Astfel, Iisus din Nazaret şi ucenicii săi, ca şi Sadoc şi Baitos[4], cu ucenicii lor, putrezi-le-ar numele păcătoşilor!». Despre toate acestea, *nici un cuvânt* în textul englezesc cu pricina (p. 78a). Fapt şi mai semnificativ încă: atunci când această lucrare a cunoscut o largă răspândire printre specialiştii din lumea anglofonă, după câte ştiu eu, nici unul dintre ei nu a protestat împotriva acestei falsificări izbitoare" (p. 62). Al doilea exemplu vizează tot o carte a lui Maimonide (*Ghidul rătăciţilor*), într-o traducere americană din 1929, de numeroase ori reeditată până astăzi, unde există un pasaj foarte violent împotriva negrilor

Prezentare de Adolf VASILESCU

(continuare în pag. 7)

[2] Tractatul *Berakhot*, 58b.
[3] "Mama voastră va fi în ruşine mare; aceea care v-a născut va roşi..." (*Ier.* 50, 12).
[4] Presupuşii fondatori ai sectei saducheilor.

(urmare din pag. 6)

O RADIOGRAFIE EVREIASCĂ A "IUDEO–NAZISMULUI"

(cartea III, cap. 51)[5]; în traducerea respectivă, "pur şi simplu s-a transliterat cuvântul *kushim* («negri») sub forma *kushites*, termen care nu înseamnă nimic pentru cine nu ştie ebraică..." (p. 63). "De 70 de ani, prin urmare, nu s-a auzit nici un glas care să semnaleze înşelătoria iniţială şi realităţile sociale care au întreţinut-o – nici măcar în perioada campaniilor exaltate ale lui Martin Luther King, care au fost sprijinite de atâţia rabini [...] Cum să nu bănuieşti atunci că un mare număr de partizani rabinici ai lui Martin Luther King au fost fie rasişti care l-au ajutat numai în numele «interesului evreiesc» (spre a câştiga sprijinul numeroasei populaţii de culoare pentru comunitatea evreiască americană şi pentru politica Israelului), fie nişte ipocriţi experimentaţi, aflaţi la limita schizofreniei, de vreme ce fuseseră în stare să treacă peste noapte de la bucuriile secrete ale unui rasism deşănţat la cele mai violente proteste în numele unei cauze antirasiste – şi invers, în funcţie de circumstanţe?!" (pp. 63-64). Al treilea exemplu se referă la lucrarea lui Leo Rosten, *The Joys of Yiddish* (1968, cu numeroase reeditări), un fel de glosar al celor mai uzuali termeni idiş, cu precizări etimologice. "Cuvântul *Shaygets* – al cărui sens principal, în idiş, este acela de «băiat sau tânăr gentil» – constituie o excepţie, etimologia limitându-se la aluzia enigmatică la o «origine ebraică», fără a se indica nici forma şi nici semnificaţia termenului ebraic original. Pe de altă parte, la cuvântul *Shiksa*, autorul citează corect cuvântul de origine: *Sheketz*, dar declară că în ebraică acesta ar însemna «pată, defect». Minciună sfruntată, aşa cum ştie orice om care vorbeşte ebraica! *Meggido Modern Hebrew-English Dictionary*, tipărit în Israel, dă clar şi corect următoarea definiţie pentru *Sheketz* (pronunţie familiară: *Shaygets*): «animal necurat, creatură respingătoare, oroare, scelerat, flăcău turbulent, tânăr gentil»" (p. 65). În fine, al patrulea exemplu trimite la atitudinea mişcării hassidice[6] faţă de neevrei, cu referinţă specială la habbadism, "una dintre cele mai puternice ramuri ale hassidismului" (în a cărui "biblie", numită *Hatanya*, neevreii sunt prezentaţi ca nişte creaturi ale Satanei, "la care nu se găseşte absolut nimic bun") şi la lucrările nefaste ale lui Martin Buber ("mare artizan al minciunii", din speţa "mincinoşilor patriotici").

Acest al doilea capitol se încheie cu o observaţie foarte importantă, privitoare la atitudinea lumii neevreieşti faţă de mistificările şi abuzurile iudaice: "În această afacere, ne lovim de o altă loialitate de grup, care, de data aceasta, îşi are originea în afara grupului şi uneori este şi mai dăunătoare. Foarte mulţi neevrei (printre care creştini – preoţi sau laici practicanţi – şi marxişti de toate nuanţele) consideră, într-un mod foarte ciudat, că pentru a «ispăşi» persecuţiile suportate de evrei, este bine, printre altele, să nu se ridice împotriva nelegiuirilor lor, ba mai mult chiar, să se facă părtaşi la minciunile pioase în ce îi priveşte pe aceştia. Acuzaţia grosolană de «antisemitism» (sau, în cazul evreilor, de «ură faţă de sine»), pe care o primeşte cel ce denunţă discriminarea impusă palestinienilor, sau cel ce atrage atenţia asupra unor fapte contrare «versiunii oficiale» a religiei sau trecutului evreiesc[7] este cu atât mai izbitoare prin forţa şi ostilitatea sa cu cât ea este lansată de «prieteni ai evreilor». Existenţa şi vasta influenţă a acestui grup în toate ţările occidentale, dar mai ales în Statele Unite (şi în celelalte ţări anglofone), le-a permis rabinilor şi specialiştilor iudaismului să-şi răspândească minciunile nu numai fără a fi contestaţi, dar şi primind un ajutor considerabil" (p. 70). Un singur exemplu dintre multele posibile: "Un prieten de tinereţe al lui Marx, Moses Hess, cunoscut şi respectat ca unul dintre primii socialişti din Germania, a vădit cu timpul un rasism iudaic extrem, iar ideile sale despre «rasa pură iudaică», apărute în 1858, nu sunt mai de invidiat decât elucubraţiile despre «rasa pură ariană». Or, socialiştii germani, care luptau împotriva rasismului german, au trecut sistematic sub tăcere componenta rasismului lor iudaic" (p. 71). Situaţii de genul aceasta se constată astăzi curent, inclusiv în lumea românească; o bună parte dintre oamenii politici şi dintre intelectualii noştri de stânga, zeloşi să intre în graţiile influentelor cercuri plutocratice, acceptă necondiţionat orice abuz evreiesc, sau măcar tac asupra lui, calificând în schimb, fără nici o ezitare, orice manifestare de naţionalism sau tradiţionalism românesc drept "reacţionarism", "şovinism", "fundamentalism"...

"Nu putem examina aici toate consecinţele politice ale acestei situaţii, dar trebuie să privim realitatea în faţă: în lupta noastră împotriva rasismului şi fanatismului religiei iudaice, cei mai înrăiţi duşmani ai noştri nu sunt doar rasiştii evrei (sau cei care exploatează rasismul), ci şi, printre neevrei, cei care în alte privinţe trec drept «progresişti» (în mod abuziv, după părerea mea)" (p. 72). Israel *dixit*.

(va urma)

[5] "O parte dintre turci (adică mongolii) şi nomazii din nord, negrii şi nomazii din sud precum şi cei din mediul nostru care seamănă cu ei. Natura lor este asemănătoare celei a animalelor mute şi, după părerea mea, ei nu pot căpăta rangul de fiinţe umane..." etc.

[6] "Hassidismul – metamorfoză (şi gravă înjosire!) a misticii evreieşti..." (p. 65).

[7] Cazuri recente: Roger Garaudy şi Israel Shahak însuşi.

DEICID

Conspectând câteva mode culturale cărora secolul nostru le-a plătit greu tribut, între care şi psihanaliza freudiană, Mircea Eliade remarcă nu fără amărăciune că lucrarea Totem şi tabu *a fost "una din micile evanghelii pentru trei generaţii de intelectuali occidentali".* Şi asta în pofida faptului că teoria promovată acolo - orice religie ar avea la bază uciderea şi consumul ritualic al zeului-totem întruchipat de şeful clanului - nu era acoperită de faptele recoltate de etnologi, antropologi sau istorici ai religiilor.*

Dar înverşunarea cu care Sigmund Freud a continuat să-şi susţină ideile şi, mai ales, ravagiile făcute de acestea în mediul "inteligheţiei", nu puteau să nu aibă ele însele profunde semnificaţii pentru hermeneutul religiilor. "Folosind chiar instrumentele şi metoda psihanalizei moderne, putem expune câteva din secretele tragice ale intelectualului occidental modern: de exemplu, profunda insatisfacţie faţă de formele tocite ale creştinismului istoric şi dorinţa de a se debarasa violent de credinţa strămoşilor, însoţită de un ciudat sentiment de vinovăţie, ca şi cum el însuşi ar fi ucis un Dumnezeu în care nu a putut crede, dar a cărui abundenţă nu o poate suporta" **(idem**, *pp. 15-16).*

Să notăm în treacăt că pentru Eliade creştinismul istoric este altceva decât cel "cosmic", din spaţiul răsăritean, distincţie importantă pentru judecarea unui anumit segment din opera lui.

Cât de exact este pus diagnosticul în pasajul sus-citat, se poate urmări şi într-o scurtă proză de-a scriitorului argentinian Jorge Luis Borges, în care se va recunoaşte cu uşurinţă acest sindrom. Rădăcina ei trebuie căutată în fantasmele nocturne cu iz de coşmar, mărturisite nu o dată de autor în diferite interviuri şi confesiuni, cum o face şi în preambulul acestei relatări. "Cum ar putea o simplă cronică a unor imagini să transmită stupoarea, exaltarea, neliniştile, ameninţarea şi bucuria care au urzit visul de astă noapte?

(...) Locul desfăşurării era Facultatea de Filozofie şi Litere; momentul, înserarea (...) Ne alegeam, tocmai, senatul (...) Deodată ne-a asurzit un vuiet de manifestaţie sau de taraf. Urlete omeneşti şi animale veneau dinspre mahalaua Bajo. Un glas strigă: Iată-i, sosesc! şi apoi: Zeii, Zeii! Patru sau cinci indivizi se desprinseseră din mulţime şi ocupară estrada din Aula Magna. Toţi începurăm să aplaudăm plângând: erau Zeii, care se întorceau după un surghiun de veacuri. Amplificaţi de estradă, cu capul aruncat pe spate şi pieptul înainte, primiră cu trufie omagiul nostru. Unul ţinea în mână o creangă...; altul, într-un gest amplu, întindea o mână care părea o gheară; una din fetele lui Janus privea bănuitoare ciocul încovoiat al lui Toth. Stârnit, poate, de aplauzele noastre, unul din ei, nu mai ştiu care, izbucni într-un clonţănit victorios, neaşteptat de strident, ceva între şuierat şi gargară. Din clipa aceea lucrurile s-au schimbat."

Desigur, miza acestui vis este destul de străvezie, scenariul desfăşurându-se în aceeaşi "zonă crepusculară" sub otrava căreia un filozof al secolului trecut proclamase "moartea lui Dumnezeu". Chiar Borges îl narează sub titlul Ragnarök, *care în mitologia scandinavă profetizează sfârşitul zeilor şi al lumii.*

La fel de caracteristic este şi cadrul confruntării, un spaţiu profan, instituţionalizare (**establishment**) *a raţiunii umane. Perspectiva antropocentrică reiese şi mai pregnant prin faptul că întoarcerea zeilor întrerupe, deranjează şefia oamenilor ("tocmai ne alegeam senatul"), diriguirea autonomă a propriilor destine arătând cine dă dovadă cu adevărat de trufie.*

Aşa se face că, potrivit acestei alternative (noi sau ei), deznodământul este logic, una din cele două categorii de fiinţe trebuind să se retragă, să dispară de pe scena istoriei. Şi aici subiectul, parcă pentru a-şi justifica decizia, se arată nemulţumit de aspectul străinilor, care i se par tot mai suspecţi, acel clonţănit trezindu-i şi "bănuiala (exagerată, poate) că zeii nu ştiu să vorbească". Nici o clipă nu-şi pune problema dacă nu cumva ei, oamenii, nu mai ştiu să asculte, nu mai pot înţelege "limba păsărilor". Omul veacului nostru se vede cult şi rafinat pentru că are de partea lui Biblioteca, Universitatea şi Oraşul, iar cei ce îl mai chinuie în vise dau dovadă că "...sunt vicleni, ignoranţi şi sălbateci ca nişte bătrâne animale de pradă şi, dacă ne lăsăm cuprinşi de spaimă sau de milă, vor sfârşi prin a ne distruge.

Am scos, deci, grelele pistoale (deodată au apărut pistoalele în vis) şi, fără urmă de regret, i-am omorât pe zei.", încheie autorul.

Rămâne de discutat dacă hotărârea cu care a acţionat nu denotă, în fond, o slăbiciune. În orice caz, ea nu rezolvă conflictul.

Fără urmă de regret? Dar lacrimile cu care toţi întâmpinaseră **parousia** *zeilor?*

Florea TIBERIAN

*) *Ocultism, vrăjitorie şi mode culturale*, Ed. Humanitas, Buc., 1997, p. 15.

Pr. Gh. CALCIU

"Sulul cerului" (frescă de la Chora - sec. XIII)

DESPRE VIAȚA VIITOARE

Problema vieții și a morții este una care preocupă pe oricine, fiindcă firea omenească, prin natura ei și prin prezența duhului de viață dat prin suflarea lui Dumnezeu în fața lui Adam, are tendința trăirii eterne. "Atunci Luând Domnul Dumnezeu țărână din pământ, a făcut pe om și a suflat în fața lui suflare de viață și s-a făcut omul ființă vie." (*Fac.* 2,7). De atunci și până astăzi, omul nu a încetat nici o clipă să alerge după viața veșnică, în toate modurile, începând cu magia și inițierile în tot felul de practici ezoterice și până la medicina de astăzi, care încearcă să prelungească viața omenească măcar cu câțiva ani, chiar dacă ultimii ani ai vieții sunt plini de dureri și de tristeți, pentru că trupul omului este coruptibil, ca orice materie, viața sufletească se pustiește prin moartea celorlalți, pe care i-am iubit, iar cel ce supraviețuiește, atâta vreme cât este conștient, își simte inima grea de singurătate.

Să ne uităm la noi înșine. Cât suntem încă tineri, avem o oștire de rude și prieteni care ne înconjoară, care răspund sentimentelor noastre sau atrag sentimentele noastre spre ei, iar această viață de comuniune ne face să avem un sens al vieții sociale și o frumusețe a ei. Cu cât îmbătrânim, cu atât oștirea sentimentală din jurul nostru se rărește și distanța sufletească față de noile rude devine mai mare. Duhul vieții scade în noi și, când stăm să ne analizăm, privind înainte și înapoi, vedem cum oamenii sunt tot mai rari în fața noastră - cei pe care i-am iubit și cu care ne-am ajutat - și oștirea prietenilor se mută în mormânt și sporește "dincolo".

Recordurile de bătrânețe, pe care le citim în ziare sau le vedem la televizor, ne arată câte o ființă umană decrepită, de cele mai multe ori în vreo casă de bătrâni, cu un zâmbet aranjat de medici sau de rude și cu un certificat de naștere care atestă vârsta anunțată pe ecran. Aceste recorduri le-am putea asimila, oarecum, recordurilor sportive ale vreunui atlet, care are însă avantajul tinereții și al unui corp bine alcătuit. Orice record de vârstă ne întristează prin lucrarea destructivă a timpului asupra trupului și minții umane.

Toate sfârșesc în moarte! Cea mai tragică constatare pe care fiecare om o face este sfârșitul prin moarte. Dar pentru creștin se pune întrebarea: "Este moartea, cu adevărat, un sfârșit? Pentru aceasta trăim în această lume, ne străduim, suferim și ne bucurăm, ca totul să se sfârșească într-un sicriu? Un pumn de țărână, asta suntem?".

Credința noastră este că moartea nu are nimic de a face cu "sfârșitul" în sens absolut. Că dincolo de moartea trupului, viața noastră spirituală continuă într-o formă deosebită, nestânjenită de limitările materiei. Biblia ne confirmă acest adevăr și noi credem în adevărul Scripturii. Idea aceasta, a vieții de dincolo, a fost exprimată și de mulți oameni de cultură. Shakespeare, de pildă, în sonetele sale, repetă că moartea nu este decât un prag spre *adevărata viață*, că ea nu constituie un sfârșit.

Cărțile sfinte vorbesc în mod curent despre viața de după moarte. În aceste cărți se însumează experiența unor sfinți care au putut vedea lumea de dincolo și au putut ști când va fi sfârșitul lor personal, sau al altor persoane, fie bune, fie rele. Sfânta Scriptură însăși ne vorbește despre viața de dincolo. Să luăm un exemplu. A fost odată un om bogat, care trăia în desfătări, iar la poarta lui zăcea săracul Lazăr, plin de bube și flămând, care s-ar fi bucurat să mănânce măcar firimiturile de la masa bogatului, dar nu i se dădeau. Au murit amândoi: Lazăr a mers în rai (în "sânul lui Avraam"), bogatul în iad. Cel bogat îl vedea pe Lazăr fericit, Lazăr nu-l vedea pe bogat chinuindu-se. Bogatul l-a rugat pe Avraam să-l trimită pe Lazăr în lume, să spună fraților săi cum se chinuiește el din cauza nefacerii de bine, dar Avraam i-a răspuns că dacă ei nu ascultă de Moise și de prooroci, nu vor crde nici dacă cineva ar învia din morți (v. *Luca* 16).

Astăzi, mai mult decât înainte, prin progresul medicinei, mulți oameni care au avut o moarte clinică - fără respirație, fără puls, morți ca toți morții - sunt readuși la viață prin șocuri electrice sau alte procedee medicale moderne. Toți acești "morți" înviați vorbesc despre experiența lor mistică în lumea de dincolo, în timpul minutelor sau orelor (uneori chiar zilelor) petrecute în lumea spiritelor; și noi tot nu credem. Există doctori care și-au dedicat cercetările lor discuțiilor cu acești "înviați" din morți, care au scris cărți și cărora, ca urmare a publicării cărților, li s-au trimis din toată lumea scrisori cu astfel de întâmplări, care au constituit conținutul altor cărți; și noi tot nu credem. Aici se împlinește spusa Scripturii, că și de ar învia cineva din morți, tot nu am crede. Cei credincioși "știu" că există o viață adevărată după moarte și nu au nevoie de "învieri"; cei necredincioși nu admit viața după moarte și aceste învieri nu-i conving. Totuși Dumnezeu îngăduie ca, din când în când, cineva să se întoarcă din moarte și să ne povestească ce a văzut dincolo: pe cei credincioși, aceste fenomene îi întăresc în credința lor; pe cei necredincioși îi tulbură, iar pe unii chiar îi întorc la credință. *Pentru că omul a fost creat pentru nemurire*.

De multe ori, când cineva moare, cei care îl priveghează îl aud vorbind cu îngerii sau cu rude și cunoscuți morți înaintea lui. Aceasta se întâmplă cu oameni simpli, ca și cu cei cultivați. Noi credem că aceste discuții la care asistăm și din care auzim numai ceea ce spune muribundul, nu sunt simple halucinații, ci, prin apariția persoanelor umane moarte, Dumnezeu vrea să arate celui care moare că lumea în care merge nu este o lume chiar total străină pentru el, nici una stranie, de care să se îngrozească. Este o cale divină de a-l informa pe cel ce părăsește această lume că nu va fi străin dincolo, nici singur, nici înspăimântat.

Realitatea este că sufletul suferă atunci când se desparte de trup. Sfântul Ioan Damaschinul are o cântare în slujba de înmormântare, în care spune: "Vai! Câtă durere are sufletul când se desparte de trup! Vai, cât lăcrămează el atunci și nu are cine să-l miluiască! Către îngeri ridicându-și ochii, în zadar se roagă; către oameni întinzându-și mâinile, nu are cine să-l ajute." Această suferință a sufletului durează două zile, timp în care el stă pe lângă trup și călătorește pe unde a trăit. A treia zi intră în legătură cu spiritele cerului. De aceea noi facem slujba de pomenire de trei zile. După aceea, sufletul începe urcușul spre cer, trecând prin "vămile văzduhului", adică prin diverse trepte de judecată, iar noi, cei ce l-am iubit pe cel plecat, îl însoțim cu dragostea și amintirea, pomenindu-l în diverse momente ale călătoriei spre cer: la șase zile, când trece printr-o vamă grea, la nouă zile, când trece prin altă vamă grea, și la 40 de zile, când judecata lui s-a terminat și a părăsit întru totul lumea trupului. Mulți dintre Sfinții Părinți ne vorbesc despre aceste trepte, dar nu-i putem pomeni pe toți: în afară de Sf. Ioan Damaschinul, mai amintim de Sf. Ioan Cassian, cel originar din Dobrogea, care a adus viața călugărească la Roma și a trăit în secolul al cincilea.

Când cel care moare este un om care a dus o viață sfântă, multe persoane din cer vin să-l întâmpine. *Patericul* ne spune că, atunci când Sfântul Macarie era pe moarte, a venit heruvimul care era îngerul său păzitor, "însoțit de o mulțime de gazde ale cerului și, împreună cu ei, grupuri de apostoli, profeți, martiri, ierarhi, călugări și drepți." Tot în cântările de înmormântare ortodoxe, avem un condac pe care îl cântăm pe glas 8 și care spune: "Cu sfinții odihnește, Hristoase, sufletul adormitului robului Tău, unde nu este durere, nici întristare, nici suspin, ci viață fără de sfârșit." Fără îndoială că, la moartea celor care nu sunt păcătoși sau, mai

☞

adevărat vorbind, nu au păcate prea grele, vin şi unii sfinţi, pentru a-i arăta celui care moare că trece într-o viaţă de slavă şi de fericire spirituală. De aceea mulţi oameni mor având pe faţa lor întipărită o stare de mare linişte.

O serie de medici moderni au studiat revenirea la viaţă a celor morţi clinic, cât şi mărturiile acestora. Unul dintre cei mai activi în acest domeniu este Dr. Raymond Moody, care a scris o carte intitulată *VIAŢĂ DUPĂ VIAŢĂ*, publicată la Mockingbird Books, Atlanta, în 1975, cu o continuare a ei, *REFLECŢII ASUPRA VIEŢII DUPĂ VIAŢĂ*, la aceaşi editură, în 1977. I-au urmat o lungă serie de cărţi, articole şi cercetări ştiinţifice ale Dr. Elizabeth Kubler-Ross, Dr. Osis, Dr. Haraldson, David Wheeler, etc. Dr. Moody reproduce discuţiile avute cu aproximativ 150 persoane reîntoarse din moarte. El a studiat literatura ortodoxă a Sfinţilor Părinţi privind viaţa de după moarte, cărţile ortodoxe funerare, tradiţiile despre "vămile văzduhului", fiind puternic influenţat de ele, pentru că Occidentul nu are prea multe cărţi liturgice de acest fel. Din experienţele descrise de Dr. Moody, reiese că, la început, când sufletul abia s-a despărţit de trup, nu realizează deplin această despărţire, deşi el este în afara trupului. De aceea, îşi vede trupul său, dar are impresia că este încă în trup şi i se pare că este gata să fie lovit de cei care se îndreaptă spre cadavrul său, însă "oamenii treceau prin mine fără să simt." Evident, aceste percepţii vizuale şi auditive - pentru că sufletul vede şi aude tot ce se petrece în jurul trupului său - nu se mai fac prin organele de simţ ale trupului, ci prin mijloace spirituale ale sufletului. Un orb care murise şi a revenit la viaţă - nu prin intervenţia medicilor - a povestit tot ceea ce a văzut în cealaltă lume şi ce s-a petrecut în jurul trupului său, cu lux de amănunte, deşi chiar după "înviere" persoana a rămas tot oarbă. Deci nu simţurile trupului *au văzut*, ci ale sufletului!

Dr. Moody spune că, din mărturiile culese, confuzia sufletului după moarte este destul de scurtă. Calităţile intelectuale ale sufletului lucrează cu rapiditate, iar cel mort îşi dă curând seama că este mort şi că nu mai are posibilitatea de a comunica în vreun fel cu cei vii: disocierea lui de lumea materială atinge toate mijloacele senzoriale trupeşti, inclusiv vorbirea. Dacă, în prima fază a agoniei, muribundul a văzut persoane moarte, îngeri, etc., pentru a-l acomoda cu viaţa de dincolo, mai târziu el vede persoanele moarte cu ochii spiritului şi, în acelaşi timp, vede tot ce se petrece în camera mortuară. Adeseori, sufletul întâlneşte şi persoane pe care nu le cunoaşte, ceea ce denotă că mulţi morţi îl întâmpină pe cel ce moare acum.

După aceea, Dr. Moody - şi ceilalţi, în special, Dr. Karlis Osis şi Dr. Erlandur Haraldsson, în cartea *LA ORA MORŢII*, Avon Books, NY, 1997, care au studiat peste o mie de cazuri - vorbesc despre "un tunel de lumină" prin care trece sufletul. Ceea ce pare ciudat este că toţi declară că au perceput acest "tunel" *ca pe o persoană*, pe care unii au numit-o Iisus, alţii un înger, alţii un arhanghel, etc., dar nici unul dintre cei reveniţi nu a omis să vorbească despre acest tunel prin care ei plutesc şi care le dă o stare de bucurie şi de pace nemaiîntâlnită în viaţa pământească, ceea ce îi atrage spre această "Fiinţă de lumină" cu o putere magnetică. Între cel mort de curând şi această "Fiinţă de lumină", se stabileşte un fel special de comunicare, nu prin vorbe, ci prin "transfer de gândire". Toţi sunt întrebaţi dacă sunt pregătiţi să moară sau ce au făcut în viaţa lor ca să poată arăta fiinţei. Reacţia sufletului celui mort este diferită: unii revăd, într-o fracţiune de secundă, toată viaţa lor, alţii intră în dialog cu fiinţa. După aceea, se produce întoarcerea lor la viaţă.

Personal, am cunoscut trei persoane care au avut experienţa morţii şi a întoarcerii: două pentru lung timp, una numai pentru o clipă. Voi începe cu aceasta din urmă.

Eram la Jilava, într-o celulă specială de exterminare, în anul 1957. Cu mine în celulă mai erau Marcel Petrişor, Iosif V. Iosif şi Costache Oprişan. Costache avea plămânii complet distruşi de tuberculoză şi noi îl păzeam zi şi noapte, ca să nu moară fără rugăciunea noastră. Pentru că făcusem doi ani de medicină, am dorit ca eu să am grijă de el, pentru că Oprişan era un adevărat sfânt, sprijinul nostru moral în acea celulă a morţii şi lumina noastră spirituală. Într-o dimineaţă, ni s-a dat maşina de bărbierit. În timp ce eu mă bărbieream, Marcel îl păzea pe Costache. L-am auzit cum m-a strigat, cu o voce disperată şi pătrunzătoare: "Ghiţă, moare Costache!".

M-am întors fulgerător spre pat şi l-am văzut pe Costache murind. Ochii lui erau deschişi, dar peste ei căzuse vălul ceţos al morţii; am ştiut că Marcel nu se înşelase: Costache murea. M-am repezit la el, l-am prins cu spaimă de moarte de umerii ososşi (el nu mai era decât un schelet), l-am scuturat şi am strigat cu aceeaşi şoaptă pătrunzătoare a lui Marcel, pentru că nu aveam voie să vorbim tare: "Costache, nu muri! Nu pleca! Întoarce-te, Costache!". Şi Costache s-a întors! Am văzut ochii lui reluându-şi strălucirea vieţii, vălul a dispărut de pe pupilele lui, dar, în aceeaşi clipă, ochii i s-au umplut de o groază necuprinsă, faţa lui s-a boţit cu înfioare, ca aceea a unui nou-născut, şi a început să scâncească exact ca un prunc. M-am îngrozit şi m-am retras, permiţându-i să moară. Faţa i s-a destins, ochii i s-au închis, ridurile i-au dispărut şi o lumină cerească a apărut pe obrajii lui...

Atunci nu am înţeles, dar mai târziu, după ce am citit despre revenirea celor morţi şi despre regretul lor că au părăsit lumina caldă de dincolo, am înţeles că groaza lui se născuse din faptul că eu îl obligasem să părăsească lumea spirituală a lui Iisus, că l-am forţat să revină în lumea noastră hidoasă, de zeci de ori mai hidoasă decât lumea obişnuită. Sunt sigur că îi întrerupsesem brutal dialogul cu Iisus, către care aspirase tot timpul cu sfinţenie, şi i-am provocat astfel cea mai mare durere spirituală posibilă. Înţeleg acum de ce ţăranii, la noi în sat, nu permiteau ca rudele să plângă cu voce tare când cineva era în agonie, oricât de iubit ar fi fost muribundul. Ei spuneau că bocetul tare îl "întoarce" pe cel ce moare. Ei ştiau mai bine decât savantul Moody de ce muribundul nu trebuia întors!

A doua experienţă de care pomeneam mi-a fost povestită de un român din New York, foarte credincios şi dedicat Bisericii Sfânta Maria, de care s-a despărţit în urma celor întâmplate acolo, dar credinţa lui nu a fost ştirbită cu nimic. Când era foarte tânăr, abia un flăcău, a murit. A intrat în "tunelul de lumină", urcând spre sursa luminii, pe care o considera ca fiind Hristos. Termenul "urca" este convenţional, adică are *un înţeles spiritual*, nu direcţional în sus, în sensul folosit în lumea noastră. În acest timp, a asistat la dialogul a două persoane - poate îngerul lui vorbea cu Iisus - despre viaţa lui şi despre decizia care trebuia luată pentru el. O voce a hotărât să-l trimită înapoi, fără a-l întreba pe el. Discuţia pe care omul în cauză a ascultat-o implică un dialog mult mai lung şi cu multe semnificaţii, pe care nu este cazul să-l redăm aici; poate o vom face cu o altă ocazie. Îndată ce vocea a decis reîntoarcerea sa în lume, tânărul nostru s-a trezit din moarte, fără intervenţia medicilor, şi trăieşte până astăzi, într-o credinţă adâncă, mult mai adâncă decât cea pe care o avusese până în clipa morţii sale clinice.

În sfârşit, ultima experienţă, care mi-a fost relatată chiar de către persoana implicată, este a unei doamne care, cu mai mulţi ani în urmă, a făcut parte din biserica noastră, după care a plecat în Europa. Acolo a avut un stroc, în urma căruia a murit clinic. Doamna nu ştie cât timp a fost moartă. În acest răstimp, în lumina lui Iisus, a fost întrebată de Mântuitorul dacă vrea să se întoarcă înapoi, în viaţă, iar ea a cerut reîntoarcerea. Într-adevăr, a revenit la viaţă, dar a rămas paralizată, încât numai de mâna dreaptă se poate servi. Până acum, regretă întoarcerea în lumea noastră şi este convinsă că paralizia este consecinţa refuzului ei de a rămâne în minunata lume cerească din care a gustat. Şi în acest caz, dialogul a fost mai lung, dar, din discreţie, nu putem să-l redăm.

Încheiem articolul nostru cu o relatare a Arhimandritului grec Ciprian, stareţ al mănăstirii Sfinţii Ciprian şi Iustina din Fili, Grecia, intitulată *O ÎNTOARCERE DIN MORŢI ÎN GRECIA CONTEMPORANĂ*:

"Cu aproximativ patru ani în urmă, am primit un telefon ca să-i dau Sfânta Împărtăşanie unei doamne în vârstă... care nu putea merge la Biserică. În mod normal, noi nu ne asumăm răspunderea unor astfel de servicii în afara mănăstirii şi îndreptăm oamenii către un preot paroh, totuşi... am avut un sentiment deosebit

(continuare în pag. 13)

NICHIFOR CRAINIC

DESMĂRGINIRE

Şi de pe vârf de munte mă voi sui pe-un nor;
Zi grea, cutremurată va fi, o zi de-adio,
Când inima-mi, de tine, fâşii voi deslipi-o,
Amară frumuseţe, pământ rătăcitor.

Voi sfărâma sub pleoape tot spaţiul din jur
Şi-mi voi culca suspinul pe norul meu – şalupă
Ritmată de arhangheli, la proră şi la pupă,
Cu aripile vâsle prin valul de azur.

Oceane de văzduhuri s-or lumina rotund,
Prin stele-arhipelaguri şalupa mea să treacă,
Iar tu, frumoasă lume, să-mi pari o piatră seacă
Scăpând rostogolită spre-adâncuri fără fund.

Mă va-nvăli, spumoasă, pe creştete de hău,
O pretutindenească vibrare de lumină
Şi m-oi topi în boare de muzică divină,
Despovărat de zgura părerilor de rău.

IORDACHE NICOARĂ

PSALM

De va fi, Doamne, ca să cad sub vis,
sub crugu-nalt pe care l-ai deschis,
uimiţilor şi fericiţilor de noi;
De-o fi ca să-ngenunchi sub glonţ flămând
sau ca să pier în temniţi ars de gând
şi lutului să-i dau dobânda înapoi,

în ceasu-acela greu de-nfiorare,
când chipul Tău va fulgera pe zare
şi m-or sorbi bulboane din senin,
în ceasu-acela, Doamne, printre stele,
voi tăbărî cu dorurile mele,
sunând înlăcrimat, să Ţi le-nchin!

Căci toată-nfiorarea pământeană,
tot ce-a fost crin şi-nrourări de geană,
din palma Ta le-am adunat, Părinte;
şi tot ce-a fost duios popas de vise,
suflet prieten, plaiuri larg deschise,
de Tine-au fost lăsate să ne-alinte.

Copilărie dulce - de candoare -,
iubiri ca limpezimile stelare
Tu, Doamne, ni le-ai răsărit în carne.
De-au înflorit mirate clematite
în încropite ape otrăvite,
din drumul meu nici gând n-o să mă-ntoarne.

ROMANIAN HISTORICAL STUDIES
Traian Golea
901 NE 14th Ave., Apt. 601
Hallandale, FL 33009, U.S.A.

RĂSPUNS

LA DECLARAȚIA PREȘEDINTELUI EMIL CONSTANTINESCU CU PRIVIRE LA HOLOCAUSTUL EVREILOR ÎN ROMÂNIA

Stimate Domnule Președinte,

Cu mare consternare am luat cunoștință de declarația Excelenței Voastre "trimisă unei sinagogi din București", cum reiese din articolul apărut în ziarul "USA Today" (8 Mai 1997), declarație în care pentru prima dată, după 55 de ani, o înaltă autoritate românească, Președintele țării, "recunoaște" că în România ar fi avut loc un holocaust împotriva evreilor! Dar formularea în care Domnia-Voastră îmbracă această "recunoaștere" merge chiar mai departe de o simplă recunoaștere, afirmând că "orbiți de o pasiune criminală, (câtiva) români s-au angajat în a aplica infamul proiect nazist al *soluției finale*".

Prin scrisoarea de față încercăm să răspundem la această acuzație.

Pe plan internațional:

1. Către sfârșitul celui de al doilea război mondial, când a început să se răspândească minciuna gazării evreilor în lagăre, guvernul german a invitat atât Crucea Roșie Internațională, cât și Vaticanul să inspecteze aceste lagăre. Delegațiile sosite au găsit mulți bolnavi, pentru că lumea în general era slăbită de subnutriție, iar cei din lagăre cu atât mai mult, din cauză că bombardamentele asupra Germaniei au distrus căile de aprovizionare. Apoi și sursele de alimentare în sine erau împuținate din cauza condițiilor grele de război prelungit.

2. În lagărul Buchenwald din Germania, printre deținuții politici (comuniști, în majoritate evrei) era și Paul Rassinier, francez, socialist, profesor de istorie. Era deci adversar al Germaniei național-socialiste, atât ca francez, cât și ca orientare politică. A fost arestat pentru că activase în *Maquis*, o organizație franceză din acel timp care lupta împotriva ocupației germane. În paralel, *Maquis*-ul ajuta și pe evrei să fugă în Elveția, ca să nu fie arestați de *Gestapo*. După terminarea războiului, Paul Rassinier a fost eliberat și a ajuns acasă, unde aude povestea cu gazarea evreilor în lagărul din care scăpase. "Cu toate că sănătatea sa era șubrezită din lagăr, acest socialist francez, pacifist și cu înalte decorații ale rezistenței franceze, nu vroia să depună mărturie mincinoasă împotriva celor care l-au capturat, exagerându-le crima. Nici nu putea însă să păstreze tăcere în fața minciunilor fabricate de foștii săi tovarăși de suferință despre pretinse camere de gazare și alte atrocități la care ar fi fost supuși de către cei care i-au ținut în captivitate. Devoțiunea lui Rassinier pentru adevăr, chiar și atunci când era avantajos foștilor săi adversari, l-au determinat să întreprindă primul studiu sistematic despre pretinsul «holocaust» nazist. Formația sa profesională de istoric și experiența câștigată în lagăre l-au ajutat să formuleze o critică ucigătoare a «mărturiilor oculare» și a istoricilor holocaustului" (din prezentarea cărții de pe coperta finală). Așa a ajuns Rassinier să scrie cartea *Povestea Holocaustului și Minciuna lui Ulisse*, prin care a devenit *părintele revizionismului istoriei*, în care dovedește, cu statistici și documente din arhivele de război capturate de aliați, că pretinsul holocaust este "Minciuna lui Ulisse". În engleză cartea a apărut în 1978, la "Institut for Historical Review" (18522 1/2 Newport Boulevard, Suite 191, Costa Mesa, CA, 92637).

3. Arthur R. Butz, profesor de Inginerie electrică și Știința computerelor la Northwestern University, Evanston, Illinois, este autorul cărții *Escrocheria Secolului XX* (*The Hoax of the Twentieth Century*), apărută în 1976, la același "Institut for Historical Review". Născut și crescut în America, fiind de origine germană, l-a intrigat povestea holocaustului și a vrut să afle în ce măsură neamul său a fost atât de bestial încât "să omoare șase milioane de oameni nevinovați". A început să cerceteze arhivele (inclusiv ale armatei germane) capturate de americani, pe baza cărora a scris această carte. "Cu toate că pe această temă apăruseră deja, și de atunci au mai apărut încă alte lucrări, această carte de totală respingere a teoriei holocaustului rămâne cartea cu standardul de documentare științifică cel mai ridicat. Până în 1992 a atins 9 ediții.

Capitol de capitol, bazată pe solide referințe, cu aplicarea unei metode strict științifice față de toate aspectele importante ale problemei holocaustului, Profesorul Butz ajunge la concluzia că *Evreii din Europa nu au fost exterminați și nu a existat o încercare din partea Germaniei de a-i extermina*" (din prezentarea cărții de pe dosul copertei).

4. Istoricul englez David Irving și toată pleiada de istorici revizioniști, în cercetările lor de peste 50 de ani, nu au găsit nicăieri vreun document care să ateste existența vreunui "proiect al soluției finale" în problema evreiască. Istoricul David Irving a instituit chiar și un premiu pentru acela care ar putea produce un document al unei instituții oarecare de stat germane, prin care să se poată dovedi că a existat un astfel de plan.

5. "Institutul de Revizuire a Istoriei" a anunțat de multă vreme că a instituit un premiu de 50.000 dolari pentru acela care poate dovedi că un evreu (unul, nu 6.000.000!) ar fi fost gazat. De peste 15 ani, nimeni nu a obținut premiul.

6. Lista numelor a 4 milioane de evrei pretins gazați, gravată în bronz și aplicată pe monumentul de la Auschwitz, a fost ștearsă, pentru că până la urmă înseși oficialitățile evreiești au fost obligate să recunoască că nu au fost 4 milioane, ci numai vreo 1,2 milioane de evrei care "au murit", de diferite boli sau de bătrânețe.

Pe plan românesc:

1. Alexandru Șafran, rabinul șef al României pe timpul războiului, nicăieri nu acuză România de holocaust și-și exprimă chiar recunoștința față de atitudinea umană pe care a avut-o poporul român față de evrei în timpul războiului (a se vedea vizita rabinului Șafran la Parlamentul României, în Martie 1995).

2. Oliver Lustig, evreu din Transilvania de Nord, deportat de administrația Horthy, în articolul de 16 pagini publicat inițial în "Magazin istoric", la 15 Mai 1987, spune că ungurii au comis genocid atât împotriva românilor, cât și a evreilor. Pentru evrei, el afirmă că "În sudul Transilvaniei, sub regimul lui Antonescu, viața nici unui evreu nu a fost periclitată... Este binecunoscută telegrama din Budapesta, expediată la Berlin, în care Veesenmeyer (împuternicitul lui Hitler la Budapesta) raportează: «Din cercurile consulatului general de la Cluj s-a aflat că evreii din Ungaria fugiți în România sunt tratați acolo ca refugiați politici, urmând a li se înlesni de către guvernul român emigrarea în Palestina...»" (a se vedea "Denaturări și falsificări care jignesc și profanează memoria victimelor terorii horthiste" de Dr. Oliver Lustig, *Romanian Historical Studies*, 1996).

3. Președintele Comunității Evreiești din România pe timpul războiului, Dr. W. Filderman, a făcut o declarație publică despre strânsa sa colaborare cu Antonescu, în care precizează: "Grație intervenției energice a Mareșalului, deportarea a 20.000 de evrei din Bucovina a fost oprită: el mi-a dat pașapoarte în alb pentru a-i salva de teroarea nazistă și pe evreii din Ungaria a căror viață era în pericol"... (a se vedea "Declarația Dr. W. Filderman" din anexe).

Cum pot fi aduse la un acord cele două declarații de mai sus, care aparțin a doi evrei, unul Dr. Oliver Lustig, care afirmă că în România nu au fost omorâți evrei, iar celălalt Dr. W. Filderman, președintele Comunității Evreilor din România, care recunoaște că Antonescu a făcut totul pentru a-i salva pe evrei, cu declarația românului Emil Constantinescu, Președinte al României, care le contrazice pe amândouă și afirmă că: "Orbiți de o pasiune criminală, câțiva români s-au angajat să aplice infamul proiect nazist al *soluției finale*"?! Ați putea, Domnule Președinte, să ne indicați vreo dată, vreun loc, vreun nume al celor "orbiți de pasiune criminală care au sacrificat sute de mii de ființe nevinovate... pe întreg întinsul României", date care să susțină aceste afirmații ale Dvs? Pe ce se bazează ele? Pe ce v-ați aprijinit când v-ați încumetat să aduceți această nedreaptă și nespus de gravă acuzație propriului Dvs. popor? Doar aveți o pregătire profesională care cere rigoare științifică în tot ce se spune și se face, pe lângă faptul că morala creștină interzice să aduci acuzații incorecte.

Apoi, mai departe, spuneți: "Sacrificiul a sute de mii de evrei pe întreg cuprinsul țării apasă greu asupra inimilor noastre..." De unde ați scos, Domnule Președinte, aceste "sute de mii de evrei", când același Dr. W. Filderman, împreună cu directorul Institutului Central de Statistică al României, Dr. Sabin Manuilă, în broșura pe care au publicat-o împreună în 1957 ("Regional Development of the Jewish Population in Romania", apărută și în *Romanian Historical Studies*, 1996), au ajuns la cifra de 15.000 "morți și dispăruți" pe teritoriul Vechiului Regat, al Sudului Transilvaniei, Banatului și Sudului Bucovinei? Deci 15.000 de morți și dispăruți (*death and missing*), iar nu "omorâți", cum pe nedrept și cu atâta rea credință o afirmați, pentru că trebuie să știți că evreii au putut să moară de moarte naturală sau de diferite boli, ca și ceilalți "oameni" (*goim*), nu numai "omorâți". În ce privește "dispariția" (*missing*), ea este doar o mare specialitate a evreilor: așa cum au "apărut" la noi în secolul trecut și începutul secolului acestuia, cu sutele de mii, au "dispărut" din alte părți...

Insistăm, stimate Domnule Președinte, că cifra de mai sus nu este dată de niște ignoranți și incompetenți în această problemă, ci de președintele Comunității Evreilor din România pe timpul războiului, Dr. W. Filderman, și de Directorul Istitutului Central de Statistică al României, Dr. Sabin Manuilă, neputând fi contrazisă de nimeni, ei reprezentând în această materie autoritatea supremă, pe care nici chiar Domnia Voastră, ca Președinte al României, nu o puteți contesta. Și doi dintre cei care mărturisesc adevărul, adevăr care pe noi românii ne apără, sunt evrei, în timp ce acela care-i contrazice pe acești doi evrei, acuzându-ne (absolut pe nedrept) pe noi românii de crimă, de suprimarea a sute de mii de vieți nevinovate (evreiești), este ROMÂN, este românul devenit Președintele nostru ales, spre care s-au îndreptat toate nădejdile noastre de salvare din marele dezastru de o jumătate de veac de guvernare comunistă și neocomunistă!

***

În ceea ce-i privește pe evreii din Basarabia și Transnistria, cei 160.000 la care se referă în continuare articolul din "USA Today" (v. anexe), răspundem indicând:

1. Un extras din broșura lui Filderman și Manuilă, pag. 7, unde se spune: "Când în vara anului 1941 au avansat armatele germană și română și au recucerit teritoriile răpite de Soviete, s-a constatat că parte din populația evreiască a fost evacuată de autoritățile sovietice și parte din evreii locali au fugit voluntar la ruși. Acești evacuați și refugiați s-au dispersat și nu există multă evidență despre ce s-a întâmplat cu ei (*and there is no much evidence of their subsequent wanderings*)".

2. Extras din scrisoarea Mareșalului Antonescu către Dr. W. Filderman, în care găsim: "După cum v-am spus și verbal, am fost nevoit să ☞

PREȘEDINTELE
EMIL CONSTANTINESCU

evacuez evreii din Basarabia şi Bucovina pentru că, din cauza oribilei lor purtări din timpul ocupaţiei acestor pământuri româneşti de către ruşi, populaţia era atât de îndârjită împotriva lor încât fără această măsură de siguranţă ar fi dat naştere la cele mai odioase progromuri..."

Că evreii s-au purtat atât de odios la retragerea din Basarabia şi Bucovina, cum o afirmă Mareşalul, ne-o atestă şi extrasele din jurnalul personal al lui Carol al II-lea, articolul lui Nicolae Iorga din "Neamul Românesc" (8 iulie 1940), cât şi rapoartele şefilor de unităţi militare în retragere din Basarabia şi Bucovina, rapoarte care au fost însumate apoi în Raportul Marelui Stat Major al Armatei Române, adică date bazate pe cifre ale unor autorităţi competente, iar nu şoptite la ureche de către cei interesaţi ca România să fie obligată să recunoască că a omorât evrei şi în consecinţă să se oblige la plata *ad infinitum* a unor despăgubiri şi pensii pretinşilor supravieţuitori ai victimelor pretinsului holocaust din România, aşa cum de 40 de ani plăteşte Germania.

3. Rapoartele Marelui Stat Major care priveau evacuarea din Basarabia şi Bucovina erau trimise şi Regelui Carol al II-ea, care în jurnalul său personal (extras din *Aşa a început holocaustul împotriva românilor*, de istoricul Gheorghe Buzatu, Editura "Majadahonda", Bucureşti, 1995) a consemnat:

La 29 Iunie 1940: "Excese de orice fel ale populaţiei minoritare, mai ales evreii, care atacă şi-i insultă pe ai noştri: au fost ofiţeri batjocoriţi, unităţi dezorganizate".

La 30 Iunie: "Incidente, mai ales cu populaţia evreiască, au avut loc pretutindeni. Din această cauză evacuările în multe locuri au fost imposibile. S-au împuşcat funcţionari, s-au atacat chiar unităţi militare".

La 1 Iulie: "Tot aceleaşi ştiri asupra exceselor şi agresiunilor din partea evreilor şi comuniştilor. Ele se fac mai ales asupra ofiţerilor care sunt adesea bătuţi şi degradaţi".

La 3 Iulie: "Ştirile din Basarabia sunt foarte triste. Astăzi a fost ultima zi a evacuării şi a fost hotărâtă zi de doliu naţional. Evreii şi comuniştii s-au purtat într-un mod oribil. Asasinatele şi molestările mă fac să mă tem că se vor produce reacţii primejdioase".

La 6 Iulie: "Ştirile din ţară sunt îngrijorătoare: purtarea evreilor din Basarabia şi Bucovina a fost aşa de rea cu ocazia evacuării încât a provocat o reacţie şi o indignare care se manifestă prin excese, asasinate, devastări".

4. Cu toată cenzura presei, ziarele au relatat scene din cursul evacuării, insistând asupra exceselor evreieşti. A excelat "Universul", iar neîntrecutul Nicolae Iorga s-a situat din nou în centrul atenţiei opiniei publice naţionale şi internaţionale, cu fulminantul său articol publicat în "Neamul Românesc" (8 Iulie 1940), sub titlul *De ce atâta ură?*

"Se adună şi cresc văzând cu ochii documentele şi materialele, actele oficiale şi declaraţiile luate sub jurământ.

Înalţi magistraţi şi bravi ofiţeri, cari şi-au riscat viaţa ca să apere cu puterile lor retragerea şi exodul românilor, au văzut cu ochii lor nenumărate acte de sălbăticie, uciderea nevinovaţilor, lovituri cu pietre şi huiduieli. Toate aceste gesturi infame şi criminale au fost comise de evreimea furioasă, ale cărei valuri de ură s-au dezlănţuit ca sub o comandă nevăzută.

De unde atâta ură?

Aşa ni se răsplăteşte bunăvoinţa şi toleranţa noastră?

Am acceptat acapararea şi stăpânirea iudaică multe decenii şi evreimea se răzbună în ceasurile grele pe care le trăim. Şi de nicăieri o dezavuare, o rupere vehementă şi publică de isprăvile bandelor ucigaşe de sectanţi sangvinari. Nebunia organizată împotriva noastră a cuprins târguri, oraşe şi sate.

Fraţii noştri îşi părăseau copiii bolnavi, părinţi bătrâni, averi agonisite cu trudă. În nenorocirea lor ar fi avut nevoie de un cuvânt bun, măcar de o fărâmă de milă. Sprijin cald şi un cuvânt înţelegător, fie şi numai sentimental, ar fi fost primit cu recunoştinţă. Li s-au servit gloanţe, au fost sfârtecaţi cu topoarele, destui dintre ei şi-au dat sufletul.

Li s-au smuls hainele şi li s-a furat ce aveau cu dânşii, ca apoi să fie supuşi tratamentului hain şi vandalic. Românimea aceasta, de o bunătate prostească faţă de musafiri şi jecmănitori, merita un tratament ceva mai omenesc din partea evreimii, care se lăuda până mai ieri că are sentimente calde şi frăţeşti faţă de neamul nostru în nenorocire", îşi încheie Profesorul Iorga dureroasa sa răbufnire.

***

Ca încheiere, pentru a şti cine vă scrie aceste rânduri, vă redau mai jos textul citit în faţa Camerei Deputaţilor anul trecut, la şedinţa din 1 Oct. 1996, de către Dr. Petre Ţurlea, deputat de Covasna, cu privire la acţiunea dusă de subsemnatul întru apărarea drepturilor noastre în Transilvania:

"Mai întâi vă prezint munca de o viaţă a unui român transilvănean stabilit în Statele Unite şi care este preşedintele Asociaţiei Românilor din Sudul Floridei, român care şi-a investit toţi banii în publicarea de cărţi istorice, cărţi care atestă drepturile românilor asupra tuturor teritoriilor pe care le locuiesc. Printre altele a publicat lucrări de valoare incontestabilă ale lui Simion Mehedinţi, Zenobiu Pâclişanu, Romulus Seişanu, Gheorghe Brătianu, Alexandru Boldur, Nicolae Iorga şi alţii. Toate aceste cărţi le-a trimis la mai mult de o mie de biblioteci din aproape toate ţările, inclusiv biblioteci ale forurilor legislative, umplând un gol în ceea ce priveşte cunoaşterea României în lume, gol datorat nepăsării Statului român de ieri şi de azi. Cea mai răspândită carte dintre acestea a fost *S.O.S. Transilvania. Împotriva revizionismului unguresc cuibărit în Congresul American.* Pentru publicarea şi răspândirea acestor cărţi, autorul a cheltuit până în 1992 suma de 72.855 dolari, deci echivalentul de azi în lei a cam 250 milioane.

Românul de care v-am vorbit, şi care merită toată aprecierea şi recunoştinţa noastră pentru ceea ce a făcut pentru cauza neamului românesc, se numeşte Traian Golea".

Părintele Calciu, în "Buletinul" său parohial din Septembrie 1996, încheie un reportaj asupra unei acţiuni de-a mea cu cuvintele:

"Dl Traian Golea, cu modestele sale resurse financiare, a făcut pentru România ceea ce nimeni nu a făcut, chiar dacă au fost organizaţii susţinute de administraţia americană, sau au fost întemeiate cu banii pe care i-au scos din România. Dumnezeu să-i răsplătească devoţiunea nelimitată pentru Otrodoxie, pentru poporul român şi pentru patria noastră".

12 Mai 1997

Cu deosebită stimă

Traian Golea

ANEXE

I

MAREŞALUL ANTONESCU ŞI EVREII

Fostul preşedinte al Comunităţii Evreilor din România, Dr. W. Filderman, la procesul de la Berna, 1956, a declarat (în "Stindardul" lui I.V. Emilian de la München, Oct. 1978): "În timpul dominaţiei hitleriste am stat în contact continuu cu Mareşalul Antonescu, care a făcut tot ce a putut pentru a îndulci soarta evreilor expuşi persecuţiei rasiale naziste. Am fost martor la scene mişcătoare de solidaritate şi ajutor între români şi evrei pe vremea imperialismului nazist în Europa. Mareşalul Antonescu a rezistat cu succes presiunii naziste, care cerea măsuri aspre contra evreilor. Voi aminti următoarele exemple: Graţie intervenţiei energice a Mareşalului, deportarea a mai mult de 20.000 de evrei din Bucovina a fost oprită; el mi-a dat paşapoarte în alb pentru a salva de teroarea nazistă evreii din Ungaria, a căror viaţă era în pericol. Graţie politicii sale, averile evreilor au fost puse sub un regim de administraţie tranzitoriu care, prefăcându-se că le înregistrează, le asigura păstrarea în scopul restituirii la momentul potrivit. Menţionez aceste lucruri pentru a sublinia faptul că poporul român, atât cât a avut, chiar într-o măsură limitată, controlul ţării, a demonstrat sentimentele sale de omenie şi de moderaţie politică".

Mareşalul Ion Antonescu - Răspuns la o intervenţie a Dr. W Filderman, Bucureşti, 4 Febr. 1944: "După cum v-am arătat şi verbal, am fost nevoit să evacuez evreii din Basarabia şi Bucovina pentru că, din cauza oribilei lor purtări din timpul ocupaţiei acestor pământuri româneşti de către ruşi, populaţia era atât de îndârjită împotriva lor încât, fără această măsură de siguranţă, ar fi dat naştere la cele mai odioase progromuri. Deşi hotărâsem să evacuez pe toţi evreii din Basarabia şi Bucovina, prin diverse intervenţiuni şi demersuri am fost împiedicat s-o fac. Azi regret că n-am făcut-o, pentru că am constatat că dintre evreii rămaşi se recrutează instrumentele cele mai numeroase ale duşmanilor ţării. Se înţelege de la sine că în aceste condiţii este o imposibilitate morală şi politică să consimt la aducerea evreilor din Transnistria. Să nu se conteze deci pe aceasta. Voi da însă dispoziţie să fie scoşi toţi din imediata apropiere a frontului şi aşezaţi în sudul Transnistriei, de unde comunitatea evreiască, prin relaţiunile ce are în străinătate, îi va putea scoate din ţară".

II

DECLARAŢIA PREŞEDINTELUI EMIL CONSTANTINESCU

***România admite rolul jucat de ea în "soluţia finală" a lui Hitler* - Articol apărut în "USA Today" din 8 Mai 1997, semnat de Katy Kelly:**

Pentru prima dată România recunoaşte rolul ce l-a jucat în Holocaust.

«Orbiţi de o pasiune criminală, (câţiva) români s-au angajat în a aplica infamul proiect nazist al "soluţiei finale"», a spus Preşedintele Emil Constantinescu într-un mesaj adresat unei sinagogi din Bucureşti.

Constantinescu, participând la comemorarea Holocaustului, a remarcat Duminică că au fost români care au ajutat evrei, dar a remarcat şi eşecul altor compatrioţi (de a le veni în ajutor).

«Ne simţim responsabili pentru această teribilă lipsă de consecvenţă», a spus el. «Sacrificiul a sute de mii de evrei de pe întreg întinsul României apasă greu asupra inimilor noastre. Omorârea fiinţelor omeneşti nevinovate nu poate fi nici iertată, nici îndreptată, nici uitată. Este de datoria noastră să păstrăm un loc în amintirile noastre pentru victimele holocaustului.»

În timpul războiului II mondial România a fost aliata Germaniei şi soldaţii români, în 1941-42, au masacrat 160.000 de evrei civili. România a guvernat de asemenea peste Transnistria, un teritoriu în care mai mult de 100.000 de evrei au murit de foame, de boli şi de frig.

Într-un dublu reportaj, de Vineri şi Luni, «USA Today» a examinat documentele pentru mult timp ascunse ale Crucii Roşii Internaţionale, pentru a scoate la lumină noi amănunte asupra a ceea ce s-a întâmplat în Transnistria. Documentele au arătat în detaliu cum Crucea Roşie a eşuat în a trage alarma asupra holocaustului.

Recunoaşterea lui Constantinescu «este foarte importantă», spune Nicolae Cajal, preşedintele Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România.

«Noi trebuie să ne luăm responsabilitatea pentru ceea ce am făcut", a spus ambasadorul României la Washington, Mircea Geoană, "ca să fim în pace cu trecutul nostru».

TALMUDUL

> ***"Eu nu sunt cetăţean american de religie mozaică. Eu sunt evreu. Sunt american de 63 de ani, dar sunt evreu de 4000 de ani."***
>
> Rabinul Stephen S. Weise

16. MORALA TALMUDULUI (3)

În capitolul precedent am prezentat punctul de vedere al unui reprezentant oficial al religiei mozaice - Dr. I.J.Niemirower, fost Şef-rabin al Comunităţii Evreilor din Bucureşti - în mult controversata problemă a moralei iudaismului. Înainte de a continua analiza acestei probleme prin prezentarea luărilor de poziţie critice cu privire la principiile moralei talmudice, reamintim cititorilor că punctul cheie al disputelor este interpretarea următorului text din *Levitic* 19, 18: *"...iubeşte pe aproapele tău ca pe tine însuţi..."*. În timp ce în relaţiile lor cu lumea neiudaică reprezentanţii iudaismului afirmă caracterul universal al acestui principiu, în sensul că *"aproapele tău"* este orice om, evreu sau neevreu, criticii moralei talmudice susţin că întregul edificiu al acestei morale este clădit pe distincţia categorică pe care Talmudul o face între evrei şi *goim* (neevrei). O distincţie atât de categorică încât Rabinul Schneur Salman nu se sfia să afirme: *"Sufletele de* goim *(neevrei) sunt de o cu totul altă natură, o natură inferioară. Toţi evreii sunt de la natură buni, toţi goimii sunt de la natură răi. Evreii sunt încununarea creaţiei, goimii sunt drojdia, scursura ei"*. (Afirmaţie citată de cotidianul *Frankfurter Allgemeine Zeitung* din 11.03.1994 şi reprodusă într-un capitol anterior al acestui studiu).

Înainte însă de a prezenta poziţia celor care văd în morala iudaică un corp de principii bazate pe afirmarea existenţei unei diferenţieri ontologice între evrei şi neevrei, să amintim că există cercetători care eludează această problemă esenţială, mulţumindu-se să privească numai în interiorul comunităţilor evreieşti. O remarcabilă prezentare în acest sens este făcută de Will Durant în capitolul intitulat *Die talmudische Ethik* (*Etica talmudică*) din vol. 6 al monumentalei sale opere *Kulturgeschichte der Menschheit* (*Istoria culturii omenirii*), din care ciăm următoarele pasaje.

"Talmudul nu este numai o enciclopedie a istoriei evreilor, a ceremoniilor, a desfăşurării cultului şi a obiceiurilor; el este în acelaşi timp un tratat de agronomie şi legumicultură, de comerţ şi de producţie meşteşugărească, de finanţe şi fiscalitate; în el se prescriu norme privind dreptul de proprietate, sclavia, dreptul succesoral şi dreptul penal".

"Dar înainte de orice, Talmudul este un cod moral, total deosebit de morala creştină şi sensibil asemănător cu morala islamică. Cele trei religii sunt de acord numai asupra faptului că etica naturală, nereligioasă, nu este posibilă. Cei mai mulţi oameni nu pot fi călăuziţi, nu pot fi determinaţi să aibă un comportament moral, decât prin teama de Dumnezeu. Toate aceste trei religii îşi fundamentează legea morală pe convingerea că Dumnezeu vede totul, iar mâna sa este atotprezentă, pe ideea că normele morale sunt de origine divină, pe identitatea dintre virtute şi fericire şi pe convingerea despre pedeapsă şi răsplată pe lumea cealaltă. În cele două culturi semitice, dreptul şi etica sunt inseparabile de religie. Între crimă şi păcat nu există nici o deosebire. Orice faptă condamnabilă este un delict împotriva lui Dumnezeu, o profanare a omniprezenţei sale şi a numelui său sacru".

"Cele trei religii sunt de acord în anumite principii morale, aşa cum sunt caracterul sfânt al familiei şi al căminului, respectul ce se cuvine părinţilor şi vârstnicilor, educaţia copiilor şi ajutorarea semenului aflat în nevoie. Dar nici un alt popor nu i-a egalat pe evrei în frumuseţea vieţii de familie. Evreul ca şi musulmanul consideră celibatul voluntar şi lipsa de copii ca pe un mare păcat. A întemeia un cămin şi o familie este o poruncă divină, prima din cele 613 prescripţii ale Legii. Un om fără copii este un om mort, se afirmă în Biblie. Atât evreii, cât şi creştinii şi musulmanii sunt de acord că existenţa unui popor este primejduită dacă nu se respectă porunca: «Creşteţi şi vă înmulţiţi!». Cu toate acestea, în anumite împrejurări, rabinii îngăduie limitarea naşterilor, de preferat prin împiedicarea concepţiei. Următoarelor trei categorii de femei le este interzis actul sexual: minorelor, femeilor însărcinate şi femeilor care alăptează. Minorelor, deoarece pot rămâne însărcinate şi ar putea să moară; femeilor însărcinate, deoarece pot avorta, iar femeilor care alăptează, deoarece ar pierde laptele prea devreme şi copiii ar putea să moară".

"Ca toţi contemporanii lor, evreii nu se bucurau de naşterea unei fete, dar se bucurau de naşterea unui fiu; fiul putea să ducă mai departe numele familiei şi să îngrijească mormintele părinţilor. Fetele însă se mărită şi pleacă într-o altă familie, uneori foarte îndepărtată, fiind practic pierdute pentru părinţi. Odată veniţi pe lume, copiii erau educaţi cu un amestec de severitate şi dragoste. Dacă aplici unui copil o pedeapsă corporală, aplic-o cu cureaua, sfătuieşte un rabin. Dacă-ţi pare rău să-ţi pedepseşti copilul, spune un altul, va ajunge rău în viaţa. Pentru educaţia unui copil (ceea ce echivala cu învăţarea Legii) şi pentru formarea caracterului prin cunoaşterea Bibliei, părinţii trebuie să facă orice sacrificiu. «Mântuirea lumii vine pe unda respiraţiei copiilor de şcoală», spune un vechi proverb ebraic. În ceea ce îi priveşte pe copii, acestora le revine datoria de a-şi cinsti părinţii în toate împrejurările".

"Binefacerea este o îndatorire de la care nimănui nu-i este îngăduit să se sustragă. «Este mai de preţ să dai de pomană, decât să aduci jertfe». Desigur că există şi evrei avari şi egoişti, dar în mare nu este nici un alt popor care să dăruiască cu atâta generozitate ca evreii. Ca urmare, a fost necesară interdicţia pusă de rabini ca nimeni să nu aloce mai mult decât a cincea parte din averea pe care o posedă în scopuri de binefacere. Talmudul condamnă risipa exagerată şi recomandă discreţie în înfăptuirea faptelor bune. «Cel care face fapte bune în taină este mai presus decât Moise»".

"Rabinii acordă o atenţie deosebită problemei căsătoriei. Pe căsătorie şi pe religie se sprijină întregul edificiu al vieţii evreilor. Rabinii nu condamnă instinctul sexual, se tem însă de violenţa lui şi se străduiesc să-l lase să se manifeste numai în anumite limite. Unii recomandă să se mănânce numai pâine şi sare, pentru a diminua secreţiile glandelor sexuale; alţii consideră că singurul leac împotriva tentaţiei sexuale este munca grea, completată cu studiul Torei. Şi dacă nici unul din aceste remedii nu ajută, «atunci să pleci într-o altă localitate, unde nimeni nu te cunoaşte, să te îmbraci în negru şi să-ţi dai frâu liber pornirilor, dar să nu profanezi numele lui Dumnezeu în public». Trebuie să se evite toate situaţiile de care atârnă pasiunile; nu trebuie să se stea de vorbă prea mult cu femeile; «pe drum să nu mergi în urma unei femei, chiar dacă aceasta este propria ta soţie»".

"Rabinii consideră că, în condiţii normale, virginitatea trebuie respectată, dar o virginitate prelungită este o piedică în dezvoltarea normală. După părerile lor, desăvârşirea femeii constă în maternitate, iar a bărbatului în paternitate. Datoria fiecărui părinte este de a face economii pentru a-şi înzestra fiicele şi a-şi ajuta fiii să se căsătorească la timpul potrivit. Se recomandă căsătoriile timpurii, fetele la paisprezece ani şi bărbaţii la optsprezece. După Lege, o fată se poate căsători la doisprezece ani şi un tânăr la treisprezece. O amânare faţă de termenele normale la care trebuie contactate căsătoriile este permisă numai tinerilor care se îndeletnicesc cu studiul Legii. Unii rabini exprimă opinia că bărbatul trebuie să se căsătorească numai după ce posedă o bază economică solidă; ei dau următorul sfat: «Un om trebuie mai întâi să-şi construiască o casă, apoi să sădească un pom, şi numai după aceea să-şi ia soţie». Acest punct de vedere nu era însă respectat în cazurile în care părinţii puteau asigura copiilor un sprijin material. Tinerii erau sfătuiţi să nu-şi aleagă tovarăşa de viaţă după frumuseţe, ci după calitatea de a fi o mamă bună".

"Desfacerea căsătoriei cu acordul ambelor părţi era permisă. Femeia însă nu se poate despărţi fără acordul soţului, în timp ce bărbatul nu are nevoie de acordul soţiei pentru a se despărţi. Dacă soţia a comis adulter, se recomandă divorţul; de asemenea, se recomandă divorţul dacă, după zece ani de convieţuire, femeia nu aduce pe lume copii. Şcoala rabinului Şammai îngăduie bărbatului să-şi repudieze soţia numai dacă a comis adulter; şcoala lui Hillel îngăduie repudierea în toate cazurile în care bărbatul descoperă ceva nepotrivit la soţia sa. Vederile lui Hillel erau precumpănitoare în perioada elaborării Talmudului, iar rabinul Akiba merge şi mai departe, permiţând bărbatului «să se despartă dacă găseşte o femeie mai frumoasă»".

"Un bărbat se poate despărţi de soţia sa, fără să-i restituie zestrea, dacă aceasta s-a făcut vinovată de încălcarea legii iudaice, cum ar fi de pildă apariţia în public cu capul descoperit, dacă stă de vorbă cu alţi bărbaţi, dacă este clevetitoare sau dacă dă în vileag amănunte din viaţa conjugală intimă. Când un bărbat îşi părăseşte soţia, acest fapt nu este considerat ca un divorţ. Unii rabini permit femeii să ceară divorţul în cazurile în care soţul este brutal, impotent, dacă nu-i asigură întreţinerea sau dacă a dobândit o infirmitate. În general, rabinii s-au străduit să tempereze tendinţa de a divorţa prin prelungirea formalităţilor şi, în toate cazurile, prin obligaţia de a se restitui atât zestrea, cât şi darul nupţial".

"În general, legea talmudică este o lege făcută pentru bărbaţi. Ea îl favorizează atât de evident pe bărbat, încât se poate presupune că rabinii s-au temut cumplit de puterea femeilor. Ei consideră femeia ca pe o fiinţă uşuratică, recunoscându-i totuşi o anumită înţelepciune instinctivă, pe care bărbaţii nu o posedă. Le reproşează însă limbuţia, le condamnă pentru atracţia pentru podoabe şi farduri şi le îngăduie să se îmbrace frumos numai dacă fac acest lucru pentru a fi pe plac soţului, nu altor bărbaţi. Discriminarea femeilor este evidentă în Talmud şi prin îngrădirea dreptului de proprietate. O îngrădire asemănătoare cu situaţia din Anglia secolului al optsprezecelea. Toate câştigurile realizate de soţie, ca şi veniturile provenite din proprietăţile ei, reveneau soţului".

*

Consideraţiile lui Durant asupra eticii Talmudului constituie un îndreptăţit elogiu adus principiilor morale care guvernează viaţa în interiorul comunităţilor iudaice. De îndată însă ce comportamentul moral al evreilor este abordat din perspectiva relaţiilor pe care aceştia le au cu alte popoare, morala talmudică apare într-o cu totul altă lumină. Ca urmare, o incursiune în universul studiilor care ajung la concluzia că preceptele moralei talmudice cu privire la comportamentul evreilor faţă de neevrei, cu precădere faţă de creştini, sunt cu totul altele decât cele pe care reprezentanţii iudaismului încearcă să le acrediteze ca adevăruri, este imperios necesară. În acest sens, revelator este următorul citat din lucrarea teologului evanghelic Bernhard Stade (1848 - 1906) intitulată *Geschichte des Volkes Israel* (*Istoria poporului Israel*): *"Este un fapt surprinzător prin impertinenţa sa încercarea pe care o fac rabinii de a-i convinge pe creştini că evreii ar fi obligaţi să adopte acelaşi comportament moral faţă de toţi oamenii şi că iudaismul este caracterizat ca o religie a iubirii de oameni, a filantropiei şi altruismului"* (vol.1, p. 510).

(va urma)

Gabriel CONSTANTINESCU

DESPRE VIAȚA VIITOARE

urmare din pag. 9

că trebuie să merg... Am așezat Sfintele Daruri și am întrebat-o dacă avea ceva să-mi mărturisească. «Nu, nu am nimic pe conștiință să nu-l fi mărturisit, dar există un păcat mare pe care vreau să-l mărturisesc, deși l-am mai mărturisit». I-am spus că un păcat mărturisit nu se mai spovedește, dar ea a insistat și am acceptat, pentru ușurarea ei... Cu vreo 35 de ani în urmă, rămăsese însărcinată și... ceilalți membri ai familiei au forțat-o la avort, din motive financiare, dar ea a refuzat categoric. ...În cele din urmă, a cedat... Intervenția medicală clandestină a fost primitivă, cauzând o infecție gravă și, în puține zile, a murit. În momentul morții, a simțit sufletul ei despărțindu-se de trup... a privit cum i se spală trupul, cum a fost îmbrăcată și așezată în sicriu... Sufletul ei a urmat procesiunea până la biserică, a privit funerariile și a văzut cum se punea sicriul în carul funerar, pentru a fi transportat la cimitir... Deodată au apărut pe drum doi «diaconi» în haine albe, strălucitoare, unul din ei citind într-un sul de hârtie. El a ridicat mâna și mașina s-a oprit pe loc. Șoferul, nedumerit, a ieșit din mașină să vadă ce se întâmplase... Cel care ținea sulul de hârtie, în care erau conținute cu claritate toate păcatele ei, a zis: «Este trist că are pe listă un păcat foarte grav și aparține iadului, întrucât nu l-a mărturisit». «Da, a răspuns celălalt, dar ar fi păcat să fie pedepsită, întrucât ea nu a vrut să-l facă» «Singurul lucru pe care îl putem face, a zis primul, este să fie trimisă înapoi, să-și mărturisească păcatul și să se căiască».

La aceste cuvinte, sufletul ei s-a simțit atras înapoi în trup, față de care simțea un dezgust și o repulsie de nedescris. După un moment, ea a bătut în capacul sicriului, căci era închis. Se poate imagina scena care a urmat...!"*

Pentru cei adânc credincioși, autoritatea Sf. Scripturi este absolută și nu mai au nevoie de astfel de fapte pentru a crede în nemurirea sufletului și în viața viitoare. Dar pentru slăbiciunea credinței noastre - "Cred, Doamne; ajută necredinței mele" (*Mt.* 17:24) - Dumnezeu îngăduie astfel de reveniri din moarte, care s-au întâmplat mereu și se întâmplă și astăzi. Ne simțim noi zguduiți în inima noastră auzind de la cei întorși că există o viață de dincolo, în care dăm socoteală de toate faptele noastre? Devenim noi mai buni citind astfel de lucruri, sau auzindu-le povestite chiar de cei care le-au trăit? Știind de la ei că există o judecată particulară și vămile prin care trece sufletul nostru, ne îngrozim oare de mulțimea păcatelor făcute cu cuvântul, cu lucrul și cu gândul?

Dacă da, înseamnă că Apelul lui Dumnezeu către noi, pe care ni-l adresează în toate chipurile pentru a ne pocăi, are răsunet în sufletele noastre și devenim mai buni, mai aproape de sfințenie. Să fie așa!

* Acest citat a fost luat din cartea Ieromonahului Seraphim Rose, *Sufletul după moarte*, Ed. Episcopiei Romanului și Hușilor, 1994, pp. 277-279. De astfel, articolul de față a fost scris pe trama acestei cărți. O ediție românească a cărții a apărut și la Editura Anastasia din București, în 1996.

AMĂRĂCIUNILE TINEREI GENERAȚII...

GENERAȚIA X?

Îți vine greu să vorbești despre propria generație atunci când o găsești lipsită de omogenitate vitală în manifestările persoanelor care intră în componența sa, dar mai ales atunci când nu poți distinge *un ideal* din noianul de confuzii care stăruie asupra imaginii acesteia. Negăsindu-i dimensiunile spirituale și nici un punct de convergență al faptelor tinerilor, cei mai în vârstă au catalogat-o drept o "generație pierdută", considerând această etichetare ca fiind o sentință irevocabilă. Și într-adevăr, la o analiză superficială nu i s-ar putea face o altă caracterizare; credem însă că, de s-ar fi pătruns în adâncul duhului fraged al tinerei generații, s-ar fi găsit izvoare nebănuite de creație și oaze neștiute de curățenie sufletească. De aceea, considerăm, că e prea devreme să apară opinii definitive cu pretenții de obiectivitate asupra unei generații care se află încă în căutarea propriei identități.

Astăzi, părerile asupra orientării axiologice a tinerei generații sunt împărțite, cea mai viabilă dintre acestea (ca sorți de izbândă, iar nu ca valoare) fiind "occidentalizarea" tineretului. În acest sens, semnalăm articolul "Generația X", apărut în nr. 223 al săptămânalului *Dilema* (autoare: Adina Popescu).

Nu punem la îndoială bunele intenții ale autoarei de a încerca să schițeze, în puținul spațiu pe care l-a avut la dispoziție, un portret al tinerei generații. Suntem însă nevoiți să atragem atenția asupra săvârșirii a trei erori importante, din a căror cauză portretul generației s-a transformat într-o caricatură:

I. În clasificarea tinerilor pe grupe de interes (curios lucru, de altfel, pentru că abordarea tematică a unei generații presupune, printre altele, evidențierea unității acesteia, iar nu împărțirea pe diferite categorii a membrilor generației respective, insistând astfel asupra diversității ei) a fost uitat, din greșeală sau neștiință, un segment - poate cel mai important - al acestei generații. Acesta este alcătuit din acei tineri care, refuzând jocul imanenței rătăcitoare, năzuiesc să urce cât mai sus pe treptele desăvârșirii duhovnicești. Sunt tineri care își caută originile, care își caută rostul lor în viață, care nu se mulțumesc cu simpla constatare a unei crize, ci luptă pentru rezolvarea ei. Probabil că numărul acestora este infim, iar reprezentanții acestei grupe sunt greu de găsit, altfel nu ne putem explica ignorarea lor... Sau, cine știe, poate că autoarea articolului preferă frecventarea discotecilor și barurilor, în detrimentul Sfintei Liturghii și al pelerinajelor!

II. Studiind cât de cât istoria umanității, oricine își poate da seama că impunerea în istorie a unei generații se face prin *elita* sa, iar nu prin grosul mulțimii care, mai ales în vremurile noastre, de-abia dacă își mai amintește sensul existenței umane. Sondajul făcut în rândurile tinerilor nu este - în acest caz - concludent, decât poate în măsura în care se încearcă surprinderea caracteristicilor unei anumite părți a tineretului, tabloul-portret al generației fiind astfel, din start, înjumătățit și chiar parodiat.

III. În ceea ce privește idealul generației, vom cita o observație a lui Mircea Vulcănescu: "Niciodată o generație nu-și impune singură misiunea ei. Ci această misiune se naște din chemarea vremurilor și din nevoile societății în care se ridică generația, desemnând ca un contur limitele de eficacitate ale acțiunii ei". Și, cu siguranță, ceea ce se cere astăzi de la tineri nu este împlinirea unei pseudo - "ideal X"... Omul trebuie să-și recunoască vina, să îngenuncheze în fața icoanei și să se roage pentru împăcarea cu Dumnezeu. "Întoarcerea la icoană", aceasta este exigența timpurilor noastre.

Nu știu cine ar îndrăzni să măsoare gradul de perdiție al contemporaneității, să strige lumii în față că nu e pe calea cea bună, să-i arate mizeria în care doarme. Astăzi, dacă ai un crez, un scop nobil, luptând pentru împlinirea lui, ți se rezervă apelativul de "fanatic", dar dacă adopți un stil de viață efervescent, caracterizat de exuberanță și insolență, ești trecut în categoria celor "normali"! Oare câți din tinerii care astăzi absolvă o școală sau o facultate pot să-și învingă indiferentismul, migălos impregnat în conștiința lor de către un sistem de învățământ care, în loc să promoveze creația, dinamismul spiritual, moralitatea, adoptă o atitudine consolatoare în fața acestei decăderi?

Poate niciodată n-a fost mai necesară decât astăzi înfăptuirea unei "cruciade spirituale", prin care să stârpim răul din lume... Utopie? Privind pe fereastră la grupurile de tineri, sfârșesc prin a înțelege cât de iluzoriu e acest vis. Care e omul care își va abandona profitul afacerilor, care va renunța la incitantele aventuri nocturne, care va înțelege inutilitatea timpului petrecut în discotecă?...

Rezumându-ne la a-i vedea exclusiv pe tinerii din marile orașe, mintea noastră nu poate fi străbătută decât de gânduri și întrebări fără urmă de speranță, precum sunt cele de mai sus. Din fericire, există (e drept, din ce în ce mai rar) și colțuri de lume, parcă rupte de realitatea crudă, în care afli oameni minunați și în care îți poți găsi liniștea lăuntrică. Ar fi oare rău dacă am înmulți aceste pete de lumină, dincolo de "ceața" *Generației X* sau de "noaptea" *Generației Pro*?

Radu BOGOEVICI (student în anul I)

MULȚIMI DISJUNCTE

În manualele de matematică se afirmă că mulțimile disjuncte sunt mulțimile fără nici un element comun. Se dau apoi o mulțime de exemple, la care s-ar mai putea adăuga unul: mulțimea proștilor și mulțimea credincioșilor, care, într-adevăr, nu au nici un element comun.

Comparându-le, te surprinde diferența netă, contrastantă, dintre dimensiunile acestora. Pe de o parte, mulțimea proștilor: imensă, încadrată într-o diagramă ce coincide cu conturul Pământului, compactă, pestriță, condimentată ici-colo cu intelectuali atei și ignoranți, obraznică, gălăgioasă, revărsată peste maluri inexistente, sufocantă, invincibilă, moșită adesea prin școli, netulburată, cu piciorul bine înfipt în pământ și cu pumnul bine înfipt în cer.

Pe de altă parte, mulțimea credincioșilor: rarefiată, cu o diagramă aproape invizibilă de elemente inegal repartizate, strecurându-se cu greu printre coloniile de proști, unită în cugetul curat al rugăciunii, aproape singura luptătoare declarată împotriva răului, aproape singurul braț al binelui, smerită, tăcută, discretă.

Mulți consideră că aceste două mulțimi, a proștilor și a credincioșilor, prezintă vaste zone de interferență; ba, mai mult decât atât, unii susțin că mulțimea credincioșilor este inclusă în mulțimea proștilor. De ce sunt văzuți creștinii așa? Punctele de vedere sunt destul de numeroase: unii îi consideră proști, pentru că sunt prea buni, prea iertători, prea blânzi (de parcă inteligența ar echivala cu capacitatea de a-i duce pe alții de nas), alții consideră că sunt prea închistați, prea înguști, prea baricadați între limitele unor dogme (de parcă atâtea domenii – arta, morala, știința –, oricât ar părea de libere, nu s-ar ghida și ele după niște principii, norme și reguli), alții consideră inferioară, perimată și mirosind a basm concepția credincioșilor despre viață, despre geneză, despre om, concepție care, spre indignarea lor, contrazice unele descoperiri științifice (de parcă înțelegerea înțeleaptă a rosturilor acestei lumi se limitează la legi, postulate, formule grafice și scheme darwiniste cu simpatice maimuțe care străbat mileniile într-un elan victorios: tot mai îndreptate de spate, tot mai chele, tot mai albe, tot mai inteligente, tot mai rafinate, tot mai culte, tot mai competente).

Eroarea celor care văd lucrurile așa este cauzată de înțelegerea inexactă a noțiunii de "prost". Majoritatea limitează, ba chiar plasează greșit sfera acestei noțiuni în rândul oamenilor neinstruiți, fără o educație culturală sau posibilități intelectuale deosebite. Lucrurile nu stau deloc așa, pentru că nu putem limita noțiunea de "prost" la sensul ei cognitiv. Portretul robot al prostului este mult mai complex, incluzând și latura morală și afectivă a personalității. Prostul este, de fapt, individul care poate să dețină anumite cunoștințe dintr-un domeniu (vezi atâția intelectuali din această categorie), dar care nu are acea deschidere înțelegătoare a spiritului către toate valorile binelui, frumosului, utilului, care nu poate să treacă dincolo de granițele domeniului său și, mai ales, care nutrește un dispreț fățiș pentru cei mai puțin instruiți decât el; este omul arogant, care s-ar simți peste măsură de jignit dacă un țăran care vinde pătrunjel s-ar așeza lângă el în autobuz, este individul incapabil de sacrificiu sau de idealuri înalte, este omul concretului pe care îl irită credința într-un Dumnezeu sau într-o viață de după moarte; este, în fine, omul care, oricât ar respecta unele reguli morale (mai mult pentru a dobândi respectul celor din jur), nu trăiește esența acestor norme: *iubirea* pentru aproapele tău.

Din descrierea de mai sus rezultă clar că nici un credincios ortodox adevărat nu poate fi încadrat în categoria propriu-zisă a proștilor. Este adevărat că, mai ales în mediul rural, există destui oameni cu frică de Dumnezeu care au abia câteva clase primare, care comit dezacorduri gramaticale, care n-au auzit de Mircea Eliade sau care n-au călcat vreodată într-un muzeu sau într-un teatru. "Proștii!" – ar exclama unii, indignați. Nu este însă așa, deoarece, cunoscându-i, îți dai seama că acești oameni au un bun simț, o inimă caldă, o smerenie, o credință sănătoasă și, mai ales, conștientizează atât de bine lipsa lor de educație culturală (adesea se autopersiflează, numindu-se "țărani proști"), încât îți este imposibil să-i disprețuiești. Ba, mai mult decât atât, nutrești pentru ei nu numai simpatie, ci și respect, mai cu seamă atunci când, privind în ochii unor mame sau ai unor bătrâni cu genunchii plecați în rugăciune, descoperi o mare de liniște, de seninătate, de speranță neclintită în viața veșnică, de puritate. Nu te poți abține să nu-i fericești și parcă îți stă pe buze să spui: "Rugați-vă și pentru mine!..."

Oricum, e destul de trist că trăim într-o lume care, din păcate, nu mai reușește să evalueze mulțimile de oameni cu precizia cu care matematicianul analizează mulțimile de elemente, o lume care nu mai știe să ierarhizeze valorile, o lume care nu mai distinge cu destulă luciditate granița dintre bine și rău, o lume în care Sfinții primesc palmele cuvenite proștilor, iar proștii, laudele cuvenite Sfinților.

Carmen CODRESIN (învățătoare stagiară)

Englezul **ARNOLD J. TOYNBEE** (1889-1975), istoric şi filosof al istoriei, este autorul unei opere imense, având virtuţi deopotrivă ştiinţifice şi "vizionare", care fac din el una dintre figurile aproape mitizate ale istoriologiei moderne. În fond, Arnold Toynbee aduce în secolul XX (ca şi Iorga al nostru, dar cu o înzestrare filosofică superioară) aspiraţiile grandioase ale istoriografiei romantice, fără a sacrifica însă nimic din "rigorile" contemporaneităţii.

Lucrarea sa monumentală, *A Study of History*, apărută în zece volume, între 1934 şi 1954, şi completată în anii '60 cu alte două volume cuprinzând hărţi, un indice general al lucrării şi nişte interesante şi utile *Reconsiderations* (amintind, *mutatis mutandis*, de faimoasele *Retractationes* augustiniene), a fost sintetizată, în două volume masive (cel dintâi apărut în 1946 şi acoperind primele şase volume ale ediţiei originale, iar cel de al doilea apărut în 1957, acoperindu-le pe celelalte patru), de către discipolul său, profesorul D. C. Somervell. Această ediţie prescurtată, având girul autorului (a se vedea prefaţa acestuia din 1946) şi înlesnind accesul operei spre un public mai larg (şi, de câteva decenii încoace, din ce în ce... mai grăbit), a apărut iniţial la Oxford University Press, iar acum ne este oferită pentru prima oară în limba română (mai bine mai târziu decât niciodată...) de către Editura "Humanitas" (seria "Teoria istoriei"), în traducerea d-lui Dan Amedeu Lăzărescu, sub titlul *Studiu asupra istoriei*.

Volumul întâi (761 pp.) tratează, dincolo de o introducere de o mare valoare teoretică şi metodologică, "Geneza civilizaţiilor", "Dezvoltarea civilizaţiilor", "Destrămarea civilizaţiilor" şi "Dezintegrarea civilizaţiilor"; cităm din rezumatul final, vol. II, p. 496: "Din cele douăzeci şi şase de civilizaţii identificate până acum (inclusiv aşa-numitele civilizaţii stăvilite), şaisprezece au pierit şi nouă dintre cele zece rămase – de fapt, toate, cu excepţia propriei noastre civilizaţii ["creştinătatea apuseană", faţă de care autorul manifestă, în mare, un optimism astăzi discutabil – n. n.] – sunt prezentate ca fiind deja destrămate". Toynbee operează, în studiul istoriei, nu cu popoarele sau cu epocile, ci cu "ansamblurile istorice" numite "societăţi" sau "civilizaţii", accentuând asupra rolului factorilor *spirituali* în dinamica istoriei (în opoziţie evidentă cu concepţia marxistă), conform unei complexe dialectici "provocare-răspuns".

Volumul al doilea (542 pp.) tratează despre "Statele universale", "Bisericile universale", "Epocile eroice", "Contactele dintre civilizaţii în spaţiu", "Contactele dintre civilizaţii în timp", "Lege şi libertate în istorie" şi "Perspectivele civilizaţiei occidentale". Volumul se încheie cu o "Concluzie" ("Cum a ajuns să fie scrisă această carte"), care reprezintă şi un soi de confesiune spirituală, în cei mai curaţi termeni creştini (a se vedea mai ales p. 473), şi cu o "Postfaţă" (pp. 480-537), care nu este decât încă un rezumat descriptiv al operei (implicând, din păcate, riscul ca un cititor prea comod să se mulţumească doar cu parcurgerea lui, ceea ce nu poate constitui decât *iluzia* "întâlnirii" spirituale şi ştiinţifice cu marele Toynbee!).

Două texte provenind din zorii erei creştine ne sunt oferite de Editura "Polirom" din Iaşi. Primul este o scriere apocrifă, cunoscută sub numele de **APOCALIPSA LUI PAVEL** (titlu explicabil numai în sensul etimologic şi general al cuvântului, fără nimic din "scenariul" sfârşitului lumii pe care-l prezintă cu precădere *Apocalipsa lui Ioan* din Noul Testament); "Poliromul" ni-l oferă în ediţie bilingvă (titlul original al "versiunii lungi" latineşti: *Visio Sancti Pavli Apostoli*; textul originar grecesc s-a pierdut), cu o frumoasă versiune românească a soţilor Smaranda şi Cristian Bădiliţă (până acum, nu exista în româneşte decât o veche traducere fragmentară a lui Hasdeu, inclusă în *Cuvente den bătrâni*). Introducerea ("*Apocalipsa lui Pavel* sau ghid pentru lumea de dincolo", pp. 5-27) este semnată de d-l Cristian Bădiliţă. Textul pseudo-paulinic aduce aminte, în multe puncte, de *Divina Comedie* (şi mai ales de "Infernul") lui Dante, printre ale cărui izvoare se pare că s-a numărat.

"Autorul încearcă să răspundă, cu mijloacele sale teologice destul de rudimentare (mai degrabă mitologice), următoarei întrebări: ce se întâmplă cu sufletul *fiecărui individ* după moarte? [...] *Apocalipsa lui Pavel* – ne asigură d-l Bădiliţă – este primul text creştin care pune problema concretă a sorţii *sufletelor individuale* pe lumea cealaltă. Şi «rezolvă» această problemă în felul său, cu mijloacele vremii sale, trasând un grafic al destinului individual postum, care, departe de a fi căzut în desuetudine, persistă în subconştientul creştin-european chiar şi în ziua de astăzi". Apocriful se întemeiază pe *II Cor.* 12, 2-5, text interpretat îndeobşte ca "răpire" a lui Pavel însuşi "până la al treilea cer", unde a auzit "cuvinte de nespus" (*arretá rhémata*), "pe care omul nu se cuvine să le grăiască" (drept care textul apocrif sugerează şi el că "tace" asupra unor aspecte). Tonul este naiv-moralizator: "Luaţi aminte, fii ai oamenilor: toate făpturile I se supun lui Dumnezeu, numai neamul omenesc păcătuieşte" (*Videte, filii hominum, subdita creatura Deo est, humanum autem genus solum peccat*). Păcătoşilor din iad le vine mintea de pe urmă şi îşi căinează indolenţa din viaţa pământească: "Auzisem noi, înainte de a părăsi lumea, că ar exista o judecată, dar piedicile şi grijile vieţii lumeşti nu ne-au îngăduit să ne pocăim" (*Audiuimus enim quia esset iudicium prius exiremus de mundo, sed impedimenta et curae uite saecularis paenitere non permiserunt*). Pavel compătimeşte cu ei, vorbind la persoana întâi plural: "Mai bine nu ne-am fi născut, noi, cei păcătoşi!" (*Melius erat nobis si non fuissemus nati, nos omnes qui sumus peccatores*). "Penultimul episod al *Apocalipsei lui Pavel* – scrie d-l Bădiliţă –, acordarea unui răgaz (*refrigerium*) * tuturor sufletelor condamnate la chinurile iadului, mi se pare (şi aici mă înscriu într-o tradiţie hermeneutică bine reprezentată) punctul de maximă tensiune şi importanţă teologică [...] Problema originii tradiţiei mi se pare mai puţin importantă decât consecinţele ei teologice. Iadul, după autorul nostru, nu e văzut ca un ţinut abandonat uitării [cum mai degrabă rezultă din viziunea dantescă – n.n.]. Chiar dacă se află undeva la marginea lumii, «în întunericul din afară», rugăciunile sfinţilor şi ale credincioşilor străbat până la el. Prin urmare omul, oricâte nelegiuiri ar fi săvârşit în viaţa pământească, are măcar şansa de a gusta din răgazul duminical". Şi, forţând nota, domnia-sa ajunge la o idee origenistă de care pare destul de îndrăgostit: "Dacă ducem raţionamentul până peste limitele canonice, ajungem la apocatastază, adică la răscumpărarea tuturor sufletelor. Apocatastaza este doctrina creştină în versiunea ei cea mai optimistă..." Fără să împingem "raţionamentul" atât de departe, putem să subscriem încheierii: "*Apocalipsa lui Pavel* ne dă o extraordinară lecţie de iubire şi îngăduinţă. Nu faţă de răi, ci faţă de cei răi, care se pot converti chiar şi *după* ceasul din urmă: cu ajutorul lui Isus [sau *Iisus*, cum grafiem noi, "fundamentaliştii" – n.n.] şi al rugăciunilor venite din partea sfinţilor şi din partea credincioşilor *neindiferenţi*".

Celălalt text este *Viaţa lui Apollonios din Tyana* (personaj fascinant, filosof neopitagoreic, preot al cultului apollinic şi legendar taumaturg, pe care unii nu s-au sfiit să-l pună pe aceeaşi treaptă cu Hristos!), scrisă, în spirit apologetic, de retorul şi sofistul grec **FILOSTRAT (FLAVIUS PHILOSTRATOS)**, originar din Lemnos, trăitor în secolul III d. Hr., numit şi *Athenaios* (Atenianul), după locul formaţiei sale. Scris la cererea Iuliei Domna (soţia lui Septimius Severus), "romanul" lui Filostrat s-a bucurat de un succes enorm mai ales în epocile "decadente" (sfârşitul Antichităţii şi Europa postrenascentistă), satisfăcând gustul pentru fabulos şi exotic al spiritelor "obosite". Interesul cărţii stă, dincolo de personaj, în informaţiile "vii" pe care le oferă despre viaţa spirituală a lumii antice târzii. Probabil că asta îl determinase pe Noica s-o recomande discipolilor printre "lucrările esenţiale" pentru o formaţie culturală autentică (G. Liiceanu, *Jurnalul de la Păltiniş. Un model paideic în cultura umanistă*, "Cartea Românească", Bucureşti, 1983, p. 46), incluzând-o, în chip cam curios, într-o aşa-zisă "serie teologică", alături de Noul Testament sau de "Filocalii" (pentru care ar fi suficientă simpla "răsfoire")! Ediţia de la "Polirom" apare în traducerea d-lui Marius Alexianu, cu prezentarea şi notele d-nei Adelina Piatkowski (deci sub bune auspicii profesionale).

* "Răcorire", desigur prin raportarea generalizantă la focul infernal.

Cititorii români se vor bucura negreşit, după ce au citit în româneşte volumul *Gog* (Editura "Univers", Bucureşti, 1990) al lui **GIOVANNI PAPINI** (1881-1956), să poată parcurge acum şi continuarea acestuia, *Cartea neagră*, apărută, în traducerea (din limba franceză!) a d-lui Badea Nicolescu, la Editura FRONDE, Alba Iulia-Paris, 1997. Sunt duse mai departe peregrinările excentricului (dar nu şi neînţeleptului) milionar Gog, acest *alter ego* al lui Papini, fin observator al viciilor şi năstruşniciilor unei lumi contemporane redimensionate de fantezia scriitorului, dar autentică în datele ei moral-existenţiale. Autorul se mişcă, cu pană de maestru, între tragicul şi comicul unei umanităţi pestriţe, inepuizabile atât în vitalitatea, cât şi în nebunia ei. Partea cea mai interesantă a cărţii o constituie, probabil, întâlnirile lui Gog (imaginare, dar perfect verosimile) cu "oamenii cei mai celebri şi mai reprezentativi ai timpurilor noastre" (Molotov şi Hitler, Picasso şi Dalí, Marconi, Lorca, Valéry etc.) sau cu presupusele opere inedite ale unor Cervantes, Goethe, Leopardi, Kierkegaard, Unamuno ş. a. "Aceste revelaţii extraordinare ar fi suficiente – scrie mucalit autorul , în introducere, punând totul pe seama curiosului personaj – pentru a face din *Cartea neagră* unul dintre cele mai excepţionale evenimente literare ale timpurilor noastre".

Experienţele închipuite ale lui Gog "dau o imagine fantastică şi înfricoşătoare, satirică şi caricaturală, dar mai ales, mi se pare, simptomatică şi profetică pentru o epocă mai mult ca oricând bolnavă şi disperată" (loc cit.).

Păcat că traducătorul are o adevărată vocaţie cacofonică, umbrind – chiar dacă nu în mod fatal – forţa artistică şi ideatică a unei cărţi de excepţie...

Vom reveni pe larg, în numărul următor asupra volumului *De la divin la politic* (Editura "Anastasia", Bucureşti, 1997), pe care acum ne mărginim la a-l semnala.

Este vorba de o suită de convorbiri (transmise iniţial pe Canalul 1 al Televiziunii Franceze, în februarie - martie 1974) între Christian Chabanis şi una dintre marile figuri ale dreptei catolice din Franţa, Gustave Thibon (care este şi cel care a revelat-o publicului larg - prin *Le pesanteur et la grâce* - pe legendara Simone Weil, această ipostază feminină occidentală a evreului creştinat N. Steinhardt, din păcate prea puţin cunoscută cititorilor români).

Ediţia românească, apărută în colecţia "Dreapta europeană" (în care mai apăruse, nu demult, Joseph de Maistre, *Istorie şi providenţă*, iar în curând va apărea Julius Evola, *Tragedia legionalismului românesc*) beneficiază de eleganta traducere a d-lui Aurelian Crăiuţu, care semnează şi o memorabilă prefaţă ("Un pelerin al absolutului: Gustave Thibon"), de unde transpare căldura celui ce a avut şansa să-l cunoască faţă către faţă pe - dacă ni se îngăduie încă o analogie - "ţăranul imperial" al Franţei contemporane.

Răzvan CODRESCU

Presărați pe-a lor morminte...

În ziua de 8 XI a.c. a avut loc la Constanța, în organizarea filialei A.F.D.P.R. din localitate, slujba de sfințire a cimitirului foștilor deținuți politici constănțeni, a monumentului ridicat în memoria celor care își dorm somnul de veci în locuri necunoscute, fără cruci și fără morminte, pe ambele maluri ale Canalului Dunăre-Marea Neagră, precum și slujba de pomenire a morților din închisorile și lagărele comuniste. La ceremonie, pe lângă foștii deținuți politici din localitate și din Tulcea, Ialomița, Brăila, Galați, Vaslui, Sibiu, Târgu-Mureș, Timișoara și București, au participat cadre universitare, reprezentanți ai Inspectoratului Județean de Cultură și ai Teatrului Dramatic, personalități politice (printre care și subprefectul județului), precum și rude ale celor care odihnesc deja sub lespezile de mozaic ale mormintelor aliniate în rânduri de cinci, despărțite de aleea care duce de la intrare până la platforma monumentului.

Slujba religioasă a fost oficiată de un sobor de preoți din care au făcut parte și frații noștri de suferință, cuvioșii părinți Capotă din Galați și Bogdan din Sibiu. Între slujba de sfințire și cea de pomenire a morților a luat cuvântul președintele filialei, care în încheierea alocuțiunii sale a spus: "Fie ca toate cele realizate aici să reprezinte treptele pe care să le urcăm atât noi, dar mai ales tineretul acestui neam, întru cunoașterea și repunerea *adevăratei istorii* a acestei țări pe soclul de pe care neiubitorii de neam și țară, îndepărtați de credința noastră creștină, au coborât-o, sulemenindu-i fața, după chipul și asemănarea lor.

Dumnezeu să ocrotească ROMÂNIA".

AUREL CIORAN

Odată cu stingerea din viață a lui Aurel Cioran, la 27 noiembrie 1997, rândurile celor care, pentru credința lor statornică în destinul bun al neamului românesc, au îndurat calvarul temnițelor comuniste se împuținează cu încă o personalitate exemplară.

Aurel Cioran se născuse în anul 1914, ca fiu al protopopului din Rășinari-Sibiu. După terminarea liceului, studiază Dreptul, devenind avocat. Ca majoritatea intelectualilor formați în perioada interbelică, aderă cu toată convingerea la crezul naționalist al generației sale. Un crez puternic înrădăcinat în tradițiile familiei Cioran, care va fi împărtășit atât de sora sa Virginia, cât și de fratele său Emil (în prima tinerețe).

În cumplitul an 1948, când regimul comunist și-a propus să lichideze rezistența spirituală naționalist-creștină, Aurel Cioran este arestat cu unul din grupurile de legionari din Județul Sibiu (din care, printre alții, mai făceau parte profesorul Adrian Zablovschi, judecătorul Grigore Lechințan și preotul Zosim Oancea). Va fi condamnat la 7 ani de temniță, pe care-i va executa la Aiud. Tăvălugul comunist nu o va cruța nici pe sora sa, care, deși necondamnată, va executa 8 ani de recluziune administrativă (!). De rigorile temniței va scăpa doar fratele său mai vârstnic, filozoful Emil Cioran, aflat pe atunci la Paris (unde a și rămas).

După eliberare, Aurel Cioran se stabilește la Sibiu, iar după evenimentele din Decembrie '89 se îndeletnicește cu publicarea corespondenței fratelui său Emil, devenit "filozof francez de origine română", așa cum precizează Dicționarul *Larousse*. Prezent activ în viața culturală sibiană, deși cu sănătatea grav zdruncinată de anii de pușcărie, Aurel Cioran a fost, tot timpul, un exemplu de demnitate și ținută românească într-o perioadă în care România și românii se străduiesc să-și regăsească identitatea națională, grav afectată de comunism.

Rămășițele pământești ale celui care a fost Aurel Cioran au fost înhumate în cimitirul din satul natal - Rășinari. După oficierea slujbei creștinești de înmormântare, personalitatea celui dispărut a fost elogiată de Preotul Paroh al Bisericii din Rășinari, Preotul Constantin Mitea din Sibiu, Dl. Dr. Gh. Telea, precum și Dl. Prof. Dr. Eugène Van Itterbeek, din partea "Asociației Internaționale a Amicilor lui Emil Cioran". În mod deosebit au impresionat cuvintele rostite de camarazii de temniță și crez ai celui dispărut, Preotul Zosim Oancea, Dl. Ion Halmaghi și Preotul Gheorghe Bogdan.

Dumnezeu să-l odihnească în pace.

EMANUEL I. BĂNCESCU

Emanuel I. Băncescu se născuse în Com. Adâncata, jud. Suceava, la 7 oct. 1913. A absolvit Liceul "Ștefan cel Mare" din Suceava și Facultatea de Drept din Iași. În 1943 a fost numit judecător la Rădăuți, apoi transferat la Sibiu. În 1948 a fost arestat. În 1949 a fost judecat de Tribunalul Militar Sibiu, pentru delictul de "uneltire contra ordinei sociale" și condamnat la 5 ani închisoare corecțională și 3 ani interdicție civilă. Un an a fost deținut la Sibiu și Aiud, iar restul anilor la Canalul Dunăre-Marea Neagră. Reîntors acasă, s-a angajat ca muncitor (descărcător) la gara din Sibiu, iar după un timp s-a angajat ca zidar la Uzina Electrică, învățând această meserie la canal.

Ulterior a fost numit economist principal tot la Uzina Electrică, de unde s-a și pensionat. A decedat în 11 septembrie a.c. Odihnească-se în pace!

NECULAI PÂRLEȚEANU

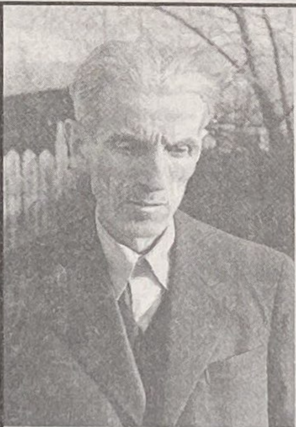
În seara zilei de 17 noiembrie 1997 s-a mutat la cele veșnice doctorul Neculai Pârlățeanu, fost deținut politic la Canalul Dunărea-Marea Neagră, Aiud și minele de plumb de la Baia Sprie.

Născut la Tropaisari, jud. Constanța, dar avându-și rădăcinile în Săliștea Sibiului, absolvise Facultatea de Medicină din Cluj, apoi se dedicase nobilei misiuni de medic în județul Sibiu (comunele Aciliu și Bazna).

Prin plecarea lui dintre noi, Asociația Foștilor Deținuți Politici din Sibiu pierde încă un camarad neprețuit.

Dumnezeu să-l odihnească în ceata drepților Săi.

AXENTE CREANGĂ

"Și va fi bărbatul drept ca un pom răsădit lângă izvoarele apelor, care rodul său îl va da la vremea sa și frunza lui nu va cădea" (*Ps.* 1, 3).

Ce minunată laudă și ce cunună de mult preț pe capul cuiva cuprind cuvintele acestui psalm și cât de mulțumit poate fi omul căruia i se potrivesc!

Cine dintre cei care l-au cunoscut - familie, prieteni, colegi și elevi - nu ar putea spune că i se potrivesc aceste cuvinte regretatului profesor Axente Creangă, la săvârșirea lui din această viață?

Bărbat înțelept și bun, eminent profesor și pedagog al multor generații de tineri, practicant însuflețit al virtuților creștine și naționale, exemplu de caracter și demnitate, Axente Creangă se născuse în anul 1903, în Comuna Sâmpetru, jud. Brașov.

Apreciat și respectat de colegi, iubit de elevii săi și de toți cei care l-au cunoscut, lasă în urma sa amintirea neștearsă a unui om adevărat. În anul 1948 a fost înlăturat de la catedră de autoritățile comuniste, trebuind apoi să sufere închisoare și tot felul de privațiuni. După eliberarea din închisoare, a fost nevoit să practice ocupații necorespunzătoare pregătirii sale de profesor, pentru a-și putea întreține existența sa și a familiei, continuând să fie în atenția și sub supravegherea organelor de opresiune ale statului.

Pe tărâm cultural a fost un neobosit colaborator al Asociației Culturale "Astra", a editat cărți cu conținut istoric și de specialitate, manuale etc.

În ziua de 7 nov. 1997, la venerabila vârstă de 94 ani, inima sa nobilă a încetat să mai bată, iar el, împăcat cu Dumnezeu și cu semenii săi, a plecat spre binecuvântata odihnă a celor drepți.

Un ochi râde, altul plânge...

LOBUL LUI DUMNEZEU

Unii cercetători "cred că au descoperit existența în creier a unui așa-numit «lob al lui Dumnezeu», care ar fi responsabil de instinctul religios nativ al fiecărui om". Acestea sunt cuvintele cu care începe un articol destul de recent din "Evenimentul zilei".

Poate nu este întâmplător faptul că aceste ipoteze științifice provin dintr-un spațiu geografic cu serioase dificultăți în tentativa de elucidare a misterelor ce ne înconjoară. Un spațiu alcătuit din oameni superficiali, aflați într-un stadiu preșcolar de dezvoltare a sentimentului religios, dar și a celui cultural, pentru că este cel puțin bizar spiritul lor critic, în baza căruia, dintr-o cultură cum este cea română, spre exemplu, îl rețin numai pe Dracula (cu colții lui de vampir, pictați cu tempera roșie, personaj în filmele lor despre plaiurile mioritice, filme care ne poluează auzul cu niște lătrături neinteligibile, care, chipurile, reprezintă vocabule ale limbii române). Un spațiu cu oameni, în marea lor majoritate, imuni la meditația filosofică sau religioasă, inegalabili în goana mediocră după paranormal sau după surogate ale religiilor orientale, "sublimi" în talentul lor de a bagateliza orice realitate metafizică.

Ipoteza aceasta a existenței unui lob al lui Dumnezeu în partea frontală a creierului uman demonstrează, în primul rând, tendința acestui secol de a coborî în imanent, concret, biologic și, până la urmă, în banal, tot ceea ce aparține transcendentului. Ne jucăm (bine ar fi să ne jucăm ca niște copii nevinovați) încercând să-L facem pe Dumnezeu prizonier într-un castel, nu de cuburi, ci de sinapse interneuronale: axo-somatice și axo-dendritice, un castel cu coloane albe de mielină, cu arabescuri de mitocondrii, spirale de noduri Ranvier și celule Schwann. Ne încăpățânăm să găsim în uman și terestru lanțuri cauzale ale căror trasee sinuoase nu vrem să recunoaștem că ne scapă mai ales acolo, în zona verigii inițiale. Acceptarea unei condiționări anatomice a religiozității echivalează cu acceptarea inegalității native a oamenilor în privința existenței disponibilităților religioase. Cei care, chipurile, nu ar fi dotați cu acest lob, s-ar putea ascunde în spatele scuzei că acest handicap justifică pe deplin ateismul sau indiferența lor religioasă. Or, oricât ar fi de greu să acceptăm, în fața lui Dumnezeu egalitatea între oameni nu reprezintă un simplu slogan ideologic; ea constă în egalitatea șanselor de mântuire, înclinația către o viață duhovnicească fiind atributul general al umanității.

De altfel, presupunând prin absurd că această teorie ar fi recunoscută, ea reprezintă o formă mascată de ateism. Pentru că cine ar putea să mai creadă într-un Dumnezeu care acționează ilogic: creează miliarde de oameni, dar nu dorește să Și-i apropie decât pe unii dintre ei, pe fericiții posesori ai lobului miraculos?!

Prin această teorie se comite o gravă confuzie între ereditate și mediu (ca factori ai dezvoltării personalității), între genotip și fenotip. Diferențele dintre credincioși și necredincioși sunt greșit plasate la nivel de ereditate sau genotip, când, de fapt, ele sunt rezultatul unor influențe religioase ale mediului (diferite de la caz la caz) și, de asemenea, rezultatul unor influențe educative diferite, care au format caractere și mentalități mai mult sau mai puțin deschise religiei.

S-ar mai putea pune trei întrebări. Prima ar fi: cum se explică, totuși, convertirea minunată, cu câteva ore înaintea morții, a unor oameni care zeci de ani nu au comunicat rațional sau afectiv cu Creatorul lor? Dețin aceștia lobul lui Dumnezeu? Dacă da, atunci cum se explică inactivitatea lui îndelungată și activarea bruscă sub influența unor condiții speciale de mediu (atmosfera clipelor dinaintea morții)? Dacă nu, atunci cum este posibilă apropierea de Dumnezeu, chiar și pentru câteva ore, în absența lobului?

A doua întrebare ar suna astfel: pe când o teorie a existenței unui lob al cinstei, al adevărului, al respectului? Iar pe nefericiții privați de acești lobi n-ar fi mai bine să-i compătimim decât să înfundăm cu ei închisorile?

În final, mă întreb pe ce fel de persoane și-au făcut experiențele acești eminenți cercetători americani? Cu siguranță nu pe compatrioții lor, pentru că este destul de dificil să găsești un american cu lobul lui Dumnezeu...

Carmen CODRESIN

SEMNALE DIN EXIL

PRIMEJDIA VULGARITĂȚII BALCANICE

Folosesc noțiunea de *balcanism* în sensul moral al cuvântului, nu în cel geografic. Deși noi românii, prin așezare, nu suntem locuitori ai Peninsulei Balcanice, din cauza influenței orientale și a altor circumstanțe legate de ocupațiile străine, ne-am pricopsit cu o serie de tare morale de care nu putem sau nu vrem să ne lepădăm. Acesfe calități negative s-au accentuat, pe timpul comunismului și neocomunismului, unde asemenea deficiențe morale înfloreau nestânjenite, fiind chiar protejate.

Descrierea balcanismului moral, de fapt o corupție totală, ar necesita sute de pagini și statistici. Ne mulțumim să folosim, prin parafrazare, noțiunile unui scriitor de limbă engleză, din cartea sa *Ultima suflare a Maorului*, care, după părerea mea, prin analogie, descrie succint bazele corupției care a domnit și încă înflorește în România.

Democrația de la noi se poate descrie, la nivelul politicienilor tradiționali sau mai noi, din neocomunism, ca fiind *nu un om - un vot*, ci *un om - o mită*, la care se poate adăuga o nouă teorie a relativității: "totul este pentru rude" (*relatives*). Acest nepotism (rudă în engleză este *relative*), se extinde acum și la fosta coterie comunistă și neocomunistă, care folosește banii furați de PCR și se lăfăie încă, pe fondul impotenței juridice a guvernului, în cele mai bune vile bucureștene furate de la proprietarii de drept.

Mulți dintre noi, naivii, am crezut că, odată cu căderea comunismului, noii politicieni vor cârmui Țara spre o refacere nu numai economică, ci și morală. De aceea am scris de mai multe ori că Țara nu are nevoie de noi partide (avem și așa prea multe), ci de o regenerare morală, precum cea preconizată de generația naționalistă de la 1922.

Iar am fost naiv. Cum îmi scria cu amărăciune un bătrân prieten (și nu numai el), se pare că după opt ani de la lovitura de palat... "ne îmbogățim în hoți, în lichele și în Iude, ne dezumanizăm tot mai mult... principiul «mie să-mi fie bine»... așa-zișii «istorici», care și acum sunt la putere... urmăresc nu propășirea Țării, ci doar propria lor chiverniseală, ba chiar opulența nesfârșită.

Pe plan intelectual situația e la fel de tragică. După Decembrie 1989, România s-a umplut de o puzderie de publicații, multe dintre ele subvenționate din banii moșteniți de către neocomunism. Unii și-au umplut serios buzunarele datorită foamei de informații, lesne de înțeles, din partea publicului larg. Din nefericire, însă, foarte mulți condeieri nu au nici o convingere morală cu care să influențeze în bine cititorii, cu creierele spălate după 50 de ani de dictatură comunistă. Așa se face că suntem pricopsiți cu o serie de scrieri vulgare, uneori cu un stil nu numai agramat, dar și obscen.

Unii, încă împinși de la spate de nu știu cine, fără chemare sau calificare de cercetători istorici, își dau cu presupusul asupra istoriei interbelice, subiectul favorit fiind aceeași frică patogenă de generația naționalistă, de fapt exterminată în închisorile regale sau comuniste. Încă mai citesc în presa de limbă română aberații precum aceasta: "...asasinări de efect teatral ale unor prefecți sau premieri...", ca și cum aceste fapte s-ar fi întâmplat la ordinea zilei ani în șir, în nenumărate cazuri!

Recent, cineva mi-a dat cartea unui scriitor foarte cunoscut, aș zice chiar celebru, aflat acum la vârsta senectuții. În carte, autorul tratează și subiectul terorii comuniste, câte ceva despre închisori; personajele sunt numite direct sau puțin voalat, încât e limpede la cine se referă. E o cărțulie scrisă între două cafele. Nu înțeleg însă de ce trebuia să folosească din plin expresii de mahala, în care organele genitale, pe numele lor popular, sunt la ordinea zilei. Iar autorul își face mare faimă cum că e tradus în franțuzește!

Nu demult am văzut, copiat pe casetă, filmul *Stejarul*; nu e nou, dar mi s-a spus că a avut mare succes. Am rămas total stupefiat de calitatea vulgar-balcanică a dialogului și de concepția pervertită a ceea ce se cheamă artă cinematografică. La un moment dat este în film un personaj, un preot, pe care poate că și unul ca Titus Popovici, pe vremea lui Ceaușescu, l-ar fi prezentat mai real. Înjurăturile și expresiile scârnave abundă, deși - dragă Doamne! - acțiunea ar avea loc între intelectuali... nonconformiști.

Vrem să intrăm în comunitatea civilizată europeană. Pentru asta trebuie să impunem altora un anumit respect. Dar trebuie să începem, mai întâi, prin a respecta noi pe alții. Citesc însă în presa românească expresii ca "ăia cu ochii zgâiți", cu referire la investitorii chinezi!

Pentru pseudoistoricii care se ocupă în mod mistificator de mișcarea naționalistă, e bine de știut că intelectualii acelei mișcări nu au folosit cuvinte derogatorii, jignitoare, la adresa altor naționalități. Mulți confundă ironia, sau chiar satira, cu obiceiul balcanic, numit "luat la mișto".

Unii condeieri, plimbați peste hotare cu banii guvernului neocomunist, își etalează din plin lipsa de înțelegere a ceea ce au văzut în lumea liberă și civilizată, dar încearcă să-și mascheze complexele prin această balcanică "luare la mișto". Având onoarea să viziteze Parlamentul Britanic, cea mai veche instituție democratică din epoca noastră, un condeier, care admite că nu înțelege o boabă din limba lui Shakespeare, informează cititorii români, neavizați și neplimbați, că a avut senzația că Parlamentul în discuție seamănă cu o clasă de copii oligofreni! Am dubii serioase că autorul pricepe cuvântul medical. Iar atunci când nu înțelege avansul tehnic colosal al Americii, el numește asta "bâlciul științific"! Ignoranța balcanică, cu "miștoul" de rigoare, devine penibilă când, vorbindu-se de reprobabilul spectacol muzical *Jesus Christ Superstar*, citim: "Iisus dă microfonul de podele"...

Dacă vrem investiții din partea străinilor, trebuie să avem și respect pentru cultura lor, chiar dacă nu o înțelegem sau nu o aprobăm. Iată ce aberații se scriu în România: "Despre Sumo știam ce e. Două matahale dezbrăcate care se chinuie... să se dea una pe alta cu capul de scândura podelei" (Sumo e un sport mai mult decât respectat în Japonia). Sau, vorbind de faptul că într-un teatru Kabuki din Japonia spectatorii se descalță, balcanicul român scrie: "În Japonia, probabil, emoția estetică e mult mai pregnantă când vezi piesa doar în ciorapi. Replicile ajung la creier nu numai prin urechi, dar și prin cele zece *dește* (subl. n.) de la picioare"... Insensibilitatea ziaristului neocomunist o întrece chiar și pe aceea a unor vechi comuniști: "În Basilica Sf. Petru de la Vatican, se află statuia Sfântului Petru. Tradiția cere ca, înainte de a te apuca *să dai târcoale celebrei săli*, să te apleci și să săruți genunchiul sfântului. Cum acesta e din bronz și nu din carne, se înțelege că fitecine își poate permite *să-și pună botul pe rotula legendară*. Deși, unii *ar dori-o din toți rărunchii*, genunchiul nu poate fi mușcat. Nu pentru că sfântul *ar lăsa dracului mila creștinească și i-ar arde o labă*, ci pentru că nu s-a ivit pe lume turistul cu dinți de oțel"... (sublinierile ne aparțin).

Ultimele citate sunt luate, la întâmplare, dintr-o carte cu titlu (vulgar balcanic): *Lumea văzută de un român rupt în fund*, semnată de unul Ion Cristoiu, care ar fi ziarist cu faimă și înțeleg că a publicat încă de pe vremea vechiului regim. Cartea nu am putut s-o termin, pentru că mi s-a părut sub limita penibilului intelectual. Îmi pare rău că am folosit aici acest volum, nu am nimic personal contra "ziaristului faimos", dar el mi se pare un exemplu elocvent, tipic, de vulgaritate balcanică.

Repet că atâta timp cât nu vom încerca să învățăm de la alții, începând cu respectul, ci ne vom crampona de "miștoul" balcanic, nimeni nu ne va respecta și nu vom avea loc la masa țărilor civilizate. Nu vrem să înțelegem că ne lipsește seriozitatea modernă, europeană, și de aceea ne simțim bine la căldurica dubioasă a vulgarității balcanice. Ce bine ar fi dacă ne-am privi cinstit în oglindă și ne-am trezi la realitate, oricât de dureroasă ar fi ea; și dacă am lua-o de la început, cu osârdia și curajul de a face ceva cu viața și cu țara noastră, aruncând la gunoi cele două principii morale balcanice amintite la începutul acestui articol!

D. Phillip (Calgary, Canada)

Editura PUNCTE CARDINALE
B.R.D. Sucursala SIBIU
Cont nr. 4072996517509

Colegiul redacțional: **Gabriel CONSTANTINESCU, redactor-șef;**
Demostene ANDRONESCU, Răzvan CODRESCU, Constantin IORGULESCU, Marcel PETRIȘOR
Ligia BANEA
secretar de redacție
2400 SIBIU - Calea Dumbrăvii nr. 109
telefon 069/422536

Tehnoredactare computerizată
"PUNCTE CARDINALE"
Masib S.R.L
Printing Company